

Pouka za učitelje 2. tromesečje 2019.

Razdoblja u porodičnom životu

1. BIBLIJSKA DOKTRINA - RITMOVI ŽIVOTA

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Živeti znači doživljavati promene. Od samog početka, Božje savršeno stvaranje obuhvatalo je cikluse i razdoblja (1. Mojsijeva 1,14; 1. Mojsijeva 2,3). Sedmični ciklus u Edemskom vrtu koji se završio sedmim danom Subotom nastavio se u eri posle pada i očigledno će se beskonačno nastaviti na novoj Zemlji (Isaija 66,23). Čak i posle greha, naš život nastavio je da teče u skladu sa ciklusima različitih vrsta: ciklusima životne sredine, biološkim, odnosnim, porodičnim, emocionalnim, čak i političkim (Propovednik 3,1-8). Bog je znao da se statičan život ničim ne bi isticao, do te mere da bi postao teško podnošljiv, pa je zato odredio da ritmovi i promene budu sastavni deo Njegovog stvaralačkog poretka.

Promene mogu biti neočekivane i očekivane, pozitivne ili negativne. One iz nas izvlače spektar odgovora, od radosti do tuge, obuhvatajući sva ostala osećanja. U ovoj lekciji proučavaćemo o tome kako su ljudi podložni životnim fazama, naročito u okviru porodice.

Jovov život prikazuje korenitu i neočekivanu promenu. Josifov život spada u istu kategoriju. Iako su njihove porodice na tragičan način bile znatno promenjene, kraj izveštaja o Jovu i Josifu prikazuje Boga otkupljenja i obnovljenja. Ovakvi narativi nude nam nadu u Božje providenje i nadahnjuju nas da ostanemo verni kada naiđu poteškoće.

Naši odnosi i posebni međusobni uticaji koji proističu iz njih takođe imaju ključnu ulogu u našem životu. Razmotrite nemećljivi uticaj koji roditelji imaju na decu. Naš tok života obično je određen, bilo na dobro ili loše, tim prvim porodičnim odnosima. Ako je naš rani porodičan život bio manje od idealnog, zdravi odnosi mogu da pomognu u slučaju prošlih negativnih uticaja. Susret sa Isusom kasnije u životu može da učini veliku promenu u životu do te mere da se osoba naziva „novom tvarju“ (2. Korinćanima 5,17).

Iz ovakvog razmišljanja proizlazi da postoji takozvani zakon uticaja prema kome svi međusobni uticaji mogu doneti dobro ili zlo. Ovakvo razumevanje treba da nas nagna da zastanemo pre nego što impulsivno ili olako priđemo porodici, prijateljima ili nepoznatim osobama. Utičemo na njihov život bili mi toga svesni ili ne.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Ilustracija

Kada ste u društvu male dece, brzo shvatite da je sa njima teško razgovarati o pojmu vremena. Moja supruga i ja suočili smo se sa ovim izazovom podižući naše tri kćeri. Kako odgovarate na sledeća pitanja kada deca u potpunosti ne shvataju vremenske odrednice: „Koliko je još ostalo do mog rođendana?“ ili „Kada ponovo možemo ići u park?“? Odgovorio bih najmlađoj kćerki: „Vratićemo se za jednu sedmicu“, a onda bi upitala: „Koliko je to?“ Uskoro smo otkrili da su „Subote“ bile odgovor za našu nedoumicu.

Ciklične Subote u našem domu bile su obeležene paljenjem sveća prilikom zalaska Sunca, Subotnom školom, crkvom, zajedničkim ručkom i prijateljima. Ovo je kod naše dece stvorilo nezaboravno iskustvo vezano za pitanje vremena tako da bismo na pitanja o vremenu odgovarali u Subotnim jedinicama (na primer: „Ići ćemo kod bake za tri Subote.“). Ovo je savršeno funkcionisalo. Pored toga, bio sam prijatno iznenađen da je naš porodični Subotni „trik“ bio ugrađen u biblijski grčki jezik.

Nije opštepoznato da se grčka reč *sabbaton* u Novom zavetu ne odnosi samo na sedmi dan Subotu, već da može da označi i sedmicu (Matej 28,1; Luka 18,12). U stvari, u Novom zavetu ne postoji druga grčka reč za „sedmicu“ osim reči *sabbaton*. Priznajem da sam bio prilično uzbuđen što se zamena „Subote“ za „sedmicu“, koju smo usvojili u porodici, javljala u Bibliji!

Ispostavilo se da je Božja sedmična Subota bila prvi sat naše dece. Subota je više od samo još jednog dana koji naiđe svake sedmice. To je duhovna tačka u vremenu prema kojoj treba da prilagodimo ostatak svog života.

Još jedna važna pojedinost je ta da najmanje jedan prevod Biblije (A.E. Knoch's Concordant Version), i nekoliko hrišćanskih službi, ne prepoznaje reč *sabbaton* kao reč koja se odnosi na sedmicu. Ovaj postupak se na prvi pogled može činiti nevažnim, ali dovodi do toga da se „nedelja“ naziva „Subotom“. U skladu sa tim, u tekstu Matej 28,1. upotrebljen je izraz „jedna od Subota“. Prema tome, prvi dan sedmice, nedelja, naziva se Subotom. Samo na osnovu konteksta može da se odredi da li je reč o „Suboti“ ili „sedmici“. Srećom, skoro svaki priznati engleski prevod ispravno prikazuje *sabbaton* kao „sedmicu“ u 28. poglavlju Jevanđelja po Mateju.

Za one koji su naklonjeni gramatici, spomenuti izraz, u tekstu Matej 28, doslovno se čita *mian* (prvi) *sabbatōn*. Međutim, ne postoji slaganje u rodu između reči *mian*, koja je u ženskom rodu, i *sabbatōn*, koja je u srednjem; prema tome, „prvi“ ne može da se odnosi na reč *sabbatōn*, već na pretpostavljenu imenicu *hemera* (dan) u ženskom rodu. Dakle, prevod teksta „prvi dan sedmice“ jasno je da je tačan prevod, nasuprot neobičnom i negramatičkom „prvi dan subota“.

Teološki uvid

Zapažamo da način na koji je subotni ciklus započeo ilustruje zanimljivo ključno načelo Jevanđelja i Božjeg karaktera. Obično o Suboti razmišljamo kao krajnjoj tački duge, naporne sedmice, i tako naglašavamo ciklus rad-odmor. Zapovest o Suboti svakako je uokvirena kao takva (2. Mojsijeva 20,9.10). Međutim, iz perspektive Edemskog vrta, ciklus je obrnut. Činjenica je da je Bog radio čitave sedmice, a onda se odmarao, ali ljudski rod nije stvoren do šestog dana (1. Mojsijeva 1,27.31). U suštini, u narednih nekoliko sati posle stvaranja, Adam i Eva su zakoračili u Subotu. Njihov prvi ceo

dan bila je Subota, dan od odmora. Za njih Subota teško da je bila odmor od duge, naporne sedmice. Njihov posao nije počeo dok se nisu odmorili, tako da je ciklus odmor-rad tačniji opis subotnog ciklusa. Bog je radio u toku sedmice stvaranja, a ljudi su se odmarali u Njegovim delima... a nakon toga su pošli na svoj rad (1. Mojsijeva 2,15).

Teološke paralele su jasne. Bog je ostvario delo spasenja preko spasonosnog Hristovog života, smrti i vaskrsenja; mi odmaramo od svih naših „dela“ u čast onoga što je Hristos postigao za naše spasenje (Jevrejima 4,9-11). Jednom kada se spasonosni odmor u potpunosti iskusi i prihvati, naša dela poslušnosti ispunjena ljubavlju i ljubaznošću mogu uslediti. Kako je mudro što je Stvoritelj utkao analogiju plana spasenja u strukturu vremena kroz sedmičnu Subotu.

Razmišljanje

U lekciji su iznete dve opšte teme pod nazivom „Neočekivani događaji“ i „Međusobni uticaj“. Plodonosan razgovor u razredu možete započeti sledećim pitanjem: Kakvi odnosi u Josifovoj porodici stvaraju okruženje u kome ponašanje braće zapravo nije „neočekivano“? Pojam roditeljske pristrasnosti javlja se kao generacijski problem, ili ciklus, među patrijarsima – problem koji je imao razorne posledice u porodici. „A Izrailj ljubljase Josifa...“ Imamo želju da se tekst tu završava, ali nažalost on se nastavlja, „najvećma između svojih sinova svojih“ (1. Mojsijeva 37,3). Imamo želju da braća nisu znala za očevu pristrasnost, ali jesu: „A braća videć gdje ga otac ljubi najvećma između sve braće njegove, stadoše mrziti na nj.“ (1. Mojsijeva 37,4). Jakov je najverovatnije bio pod uticajem naklonosti koju je majka ukazala njemu, a koju je zapazio kod oca u odnosu prema Isavu (1. Mojsijeva 25,28).

Sav bol, ljubomora i krivica nastali usled porodičnih disfunkcionalnih odnosa stoje kao stalni prekor porodične pristrasnosti. Da je Jakov prepoznao i odbacio pristrasnost pokazanu u njegovom odgajanju, verovatno je mogao da poštedi svoju porodicu takve tragedije. Bog je, suprotno tome, uzoran Otac koji „ne gleda ko je ko“ (Rimljanima 2,11). Iako je Jakovljeva porodica na mnogo načina bila u zbrci, ovaj isti Bog Otac mogao je da ostvari jednu od najčudesnijih i najtrajnijih pobeda. U tome leži naša nada i nada za naše porodice.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Lako je pomisliti da će sadašnje prilike vladati i u budućnosti. Jov i Josif probudili su se jednog sudbonosnog jutra kao i svakog drugog dana. Međutim, sve se promenilo u trenutku, kao što može i nama da se dogodi. Pripremljenost može da odredi da li će nam životne promene doneti dobro i duhovnu zrelost ili će nas uništiti i baciti u duhovni vrtoglavi pad. Dakle, pitajte svoj subotnoškolski razred šta možemo učiniti sada da na pobožan način odgovorimo na neizbežne promene. Sledi nekoliko ideja povezanih sa lekcijom:

1. Udite u ritam. Ovaj izraz se koristi kada nešto postane toliko poznato i redovno da ga obavljamo bez razmišljanja. Jov se molio u trenutku kada se njegov život zauvek promenio. Nema sumnje da je Josif činio isto. Ritmovima života možemo upravljati kada smo već usvojili ritam molitve sa Bogom.

2. Subotno obnavljanje nikada nije daleko. Kao što na molitvu ne mogu da utiču spoljašnje sile (možete da se molite i u zatvoru), Subota vam nikada ne može biti oduzeta. Subota je sigurna iza

neoborivih rešetaka vremena. Možete biti sigurni u odmor sa Isusom svake Subote, bez obzira da li se svet urušava oko vas; odnosno, možete imati tu sigurnost ako ste stekli naviku da sada provodite Subotu sa Isusom.

3. Budite tranzitivna osoba što Jakov nije bio. Mi često uzimamo porodični prtljag koji smo primili od svojih roditelja i nesvesno ga prosleđujemo svojoj deci. Umesto toga, Božjom mudrošću i preobražavajućom silom, mi možemo postati ono što porodični terapeuti nazivaju tranzitivnim karakterom – „onaj ko u jednoj generaciji promeni čitav tok porodice. Pojedinci koji odrastu u izopačenom i emocionalno destruktivnom okruženju i koji pronauđu način da preorijentišu otrov i ne prenesu ga na svoju decu: oni ruše dotadašnji obrazac.“ (Randal D. De, *Introduction to Family Processes* [New York: Routledge Taylor and Francis Group, 2010], str. 116)

4. Učite biblijske izveštaje. Ovaj korak može se činiti previše pojednostavljenim, ali lako možemo pomisliti da će naš život teći glatko u odnosu na život patrijaraha, proroka i učenika (i Isusov život, kad je o tome reč). Što više vremena provodimo proučavajući Bibliju, naše gledište će se sve više menjati i manje ćemo razmišljati o tome da nam se nešto „neobično“ događa u trenucima teških promena (1. Petrova 4,12).

2. BIBLIJSKA DOKTRINA - IZBORI KOJE ČINIMO

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Izbori su u toj meri deo našeg života da često izmaknu našoj neposrednoj pažnji. Kao rezultat, pravimo loše izbore koji dovode do rđavih posledica. Ipak, te iste izbore neprestano ponavljamo. U ovoj lekciji ukratko ćemo razmišljati o prirodi izbora, a zatim proučavati kako značajne izbore u svom životu možemo načiniti na pobožan način.

Kada govorimo o „izboru“, obično mislimo na slobodan izbor. Poseban, najveći stvaralački dar koji nam je Bog ikada darovao bio je da nas učini slobodnim moralnim bićima. Bez ovog dara, sve druge darove ne bismo mogli slobodno ceniti. Takođe, bez njega, svi naši odgovori ljubavi i službe Bogu bili bi lišeni autentičnosti. Istinska sloboda čini ljubav zaista mogućom. Međutim, ova sloboda nije lišena mogućnosti da se učini zlo. Kao što svi znamo, ta mogućnost se od pada stalno iznova ostvaruje.

Međutim, iako je zlo u metaforičkom smislu progutalo ovu planetu i ostavilo je u tami, Bog je sačuvao i pružio izvore svetlosti da nam pomognu da pronađemo put. Često pokušavamo da pomerimo odgovornost na Božji kućni prag u vezi sa problemima i bolom u našem životu. U mnogo slučajeva, međutim, iskreno preispitivanje pokazuje da smo često zanemarivali Božje izvore mudrosti koji bi sprečili takve probleme. Naš Bog je Bog otkrivenja (i strpljenja). On stupa u dodir sa nama preko prirode (Psalmi 19,1-3; Rimljanima 1,20), molitve (Matej 21,22; Jakov 1,5), Pisma (Psalmi 119,105; 2. Timotiju 3,16), pobožnih savetnika (Priče 11,14; Priče 15,22), i na najslavniji mogući način, preko Hristovog života i Njegovih reči (Jevrejima 1,2.3). Sve to je naša svetlost u svetu. Mi zaista ne bi trebalo da donosimo značajne odluke a da prethodno ne potražimo savet u okviru te svetlosti – naročito u oblastima koje su naglašene u lekciji: 1) biranje prijatelja, 2) biranje bračnog druga i 3) biranje zanimanja.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Motivacija za hrišćansku etiku

Mi smo ono što jesmo zahvaljujući svojim izborima. Mi smo tamo gde jesmo zahvaljujući svojim izborima. Naravno, izbori drugih ljudi utiču na naš život, jer smo uzajamno zavisni jedni od drugih; ali način na koji odgovaramo na te izbore čini nas odgovornima. Prema ovakvom gledištu odgovorni smo za svoju trenutnu situaciju, dok istovremeno moramo da priznamo da ne možemo da kontrolišemo pojedine događaje u svom životu. Posledice naših izbora važne su za naš život. Prema tome, neko bi pretpostavio da je svako uložio znatne napore razmišljajući o prirodi pravljenja moralnih izbora i da je tada, kao rezultat, s namerom usvojio najrazumniji etički okvir: ali, nažalost, prosečna osoba provodi više vremena razmišljajući koji kompjuter da kupi nego po kom etičkom sistemu da živi.

Ugodnost, kulturološki trendovi, pritisak vršnjaka, emocije, navike i sklonosti nepouzdati su vodiči za izbore koji treba da nas povedu u život kakav Bog želi za nas. Zasnivanje odluka na takvim nepouzdatim temeljima je bezumno. Svako od nas je primoran da upita, bilo da smo hrišćani ili ne: Šta predstavlja osnovu za moje donošenje odluka?

Osnova hrišćanske etike

Temelj hrišćanske etike je da smo stvoreni prema *imago Dei*: odnosno, prema Božjem obličju (1. Mojsijeva 1,27). Sve svoje odluke treba da donosimo u odnosu na tu stvarnost. Što imamo veće znanje o Božjem karakteru, naš etički horizont postaje širi, a naša sudbina nam se čini slavnijom (2. Korinćanima 3,18). Dakle, kako Božje obličje može biti sačuvano i obnovljeno na osnovu pravljenja jednog po jednog izbora?

Prilikom odgovora na to pitanje, razmotrite sledeću apokrifnu priču. Jedan čovek jednom prilikom je upitao Mikelandela o Davidovoj statui: „Kako ste napravili takvo remek-delo od grubog komada mermera?“ Mikelandelo je odgovorio: „Jednostavno sam odstranio sve što nije ličilo na Davida.“

Možemo doneti odluku da činimo samo ono što liči na Isusa, i da pokažemo nameru da uklonimo sve iz svog života što ne liči na Njega. Biti svestan poziva da postanemo nosioci Božjeg obličja osnovno je za postizanje cilja hrišćanske etike. Međutim, nama je potrebno više pomoći i vođstva nego samo da upitamo sebe: „Šta bi Isus učinio?“

Izvor hrišćanske etike

Biblijska učenja pružaju temelje hrišćanske etike. Preminuli adventistički etičar Miroslav Kiš navodi tri pojedinosti koje su poput sočiva koja nam pomažu da uočimo etičku mudrost u Pismu (vidi: Miroslav Kiš, „Biblical Narratives and Christian Decision“, *Journal of the Adventist Theological Society* 9/1,2 [1998]: 24-31). Ova tri sočiva su: 1) načela, 2) pravila postupanja i 3) normativni modeli. Pošto su prilično jednostavna i ima ih samo tri, napišite ih na tabli, ako je moguće, i ohrabrite članove razreda da ih zapamte.

Načela: Ona su utemeljena na našoj osnovnoj predstavi o moralnoj istini. Opšta su i nepromenljiva, ali je ipak potrebno da ih Pismo rasvetli. Deset zapovesti, Psalmi, Knjiga propovednikova, Priče Solomunove, Jevanđelja (naročito Propoved na gori), i poslanice generalno se smatraju izvorima moralnih načela koja su dovoljna da pokriju životne situacije. Ne činiti preljube i ophoditi se prema drugima na način na koji želite da se drugi ophode prema vama primeri su tih bezvremenskih načela (2. Mojsijeva 20,14; Matej 7,12).

Pravila postupanja: Ovo su posebna pravila koja proističu iz širih načela a povezana su sa konkretnim situacijama. Božja zapovest upućena Gedeonu da uništi Valov oltar i podigne oltar Gospodu (Sudije 6,25.26), Isusova zapovest bogatom mladiću da proda sve što ima (Matej 19,21) i Njegova zapovest upućena Petru da odloži mač (Matej 26,52) nisu zapovesti posebno upućene nama danas. Međutim, to ne znači da su nevažne. Kada je reč o pitanjima bogoslužjenja, idolopoklonstva, finansija, prioriteta i nasilja, na ove zapovesti treba obratiti pažnju da bi se bolje shvatila Božja volja u kakvoj god naročitoj situaciji da se nađemo.

Normativni modeli: Biblijski izveštaji takođe služe kao moralna merila. Pavle objašnjava da „ovo (istorijski izveštaji o izrailjskom narodu)... napisa se za nauku nama“ (1. Korinćanima 10,11). Ovi

izveštaji su normativni zato što služe kao opomene da „mi ne želimo zala, kao i oni što željaše“ (1. Korinćanima 10,6) Pored toga, predstavljaju modele jer je njihova svrha da se ugledamo na njih. Ovi modeli ponekad nude preimućstva koja načela i pravila postupanja ne pružaju. Pomažu nam da se poistovetimo sa ličnostima koje doživljavaju borbe i iskušenja kada su Božja moralna načela u pitanju. U narativima su naglašene posledice ukoliko sledimo moralna načela ili ukoliko se bunimo protiv njih, i prikazan je lanac uzroka i posledice. Kiš napominje (u „Biblical Narratives and Christian Decision“) u vezi sa prednostima čitanja biblijskih izveštaja kao normativnih modela: „Možemo naučiti pouke, a da ne iskusimo zapravo greh u svom životu. Normativni modeli pomažu nam da učimo na osnovu tuđeg iskustva.“ (str. 29)

Biblijski normativni modeli takođe mogu biti od koristi kada se dva biblijska načela sukobe u datoj situaciji. Biblijski izveštaj često će pružiti rešenje sukoba. Pored toga, moralno načelo ponekad može biti jasno, ali ipak postoji mnoštvo specifičnih postupaka (pravila postupanja) koja se mogu primeniti. Za koji ćemo se opredeliti? Često, normativni modeli, kako Kiš beleži, „služe kao odlučujući činilac.“ (str. 30)

Pojedini učenici u vašem razredu možda će ovaj kratak uvod o hrišćanskoj etici smatrati previše usredsređenim na ponašanje, u najboljem slučaju, i previše legalističkim, u najgorem. Šta je sa delovanjem Svetog Duha u životu? Šta je sa spasenjem blagodaću? Ove i druge dimenzije spasenja treba uzeti u obzir kada se neko suočava sa etičkim izazovima. Možda će biti dobro da završite razgovor podsećajući se da izbori ispisuju našu budućnost. Nije čudo, onda, što će Bog ljubavi naložiti i istaći načela moralnog ponašanja (etike) (Jevrejima 12,5-8; Otkrivenje 3,19), koja će osigurati da sada „obilnije“ uživamo u životu i da imamo „večni život u svetu koji će doći“ (Jovan 10,10; Luka 18,30). Ne bismo očekivali ništa manje od zemaljskog oca. Zašto da očekujemo manje od svog nebeskog Oca?

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Prethodni odeljak koji govori o etici bio je pun teorije. Ono što je isto toliko važno kao i teorija jeste prilika da se razgovara o etičkom okviru i da se kratko primeni na dalekosežne izbore koji su u lekciji naglašeni. Evo nekih scenarija sa kojima se možemo suočiti kada bismo bračnog druga.

Prvi scenario: Vaš prijatelj je upravo izašao iz drugog propalog braka. U crkvi mu je sada neko privukao pažnju. Došao je kod vas po savet. Koja su neka načela, pravila postupanja ili normativni modeli iz Pisma koje biste mogli da podelite sa njim?

Moguć pristup: Autori pouke zauzeli su zanimljiv principijelan pristup pripremi za brak ukazujući na zlatno pravilo da postanemo onakav supružnik kakvog bismo želeli da imamo. Ovaj pristup podrazumeva da ukoliko neko želi da uđe u brak, on ili ona treba prvo da neguje osobine koje traži u drugoj osobi.

Izveštaj o Isaku i Reveki takođe može da posluži kao normativni model: 1) Isak ima poverenja u druge kad je izbor bračnog druga u pitanju (1. Mojsijeva 24,1-4); 2) žena iz njegove idolopokloničke zemlje ne uzima se u obzir (1. Mojsijeva 24,3); 3) Isak se molio to veče kada je Reveka stigla (1. Mojsijeva 24,63); 4) čini se da su sve strane zadovoljne dogovorom.

Drugi scenario: Imate prijatelja koji živi u području u kome je poligamija legalna. On razmišlja o tome da se oženi još jednom ženom. Takođe, on smatra da Biblija eksplicitno ne zabranjuje poligamiju.

Pored toga, mnogi patrijarsi u Bibliji imali su više žena. Kako biste mogli upotrebiti etički okvir o kome smo razgovarali da ga usmerite u drugom pravcu?

Moguć pristup: Pravilo postupanja mogli bismo pronaći u tekstu 3. Mojsijeva 18,18, u kome stoji sledeće: „Nemoj uzeti žene preko jedne žene (uzeti žene k sestri njezinoj), da je ucvijeliš otkrivajući golotinju drugoj za života njezina.“

Zanimljivo, ovaj tekst mogao bi biti iskorišćen u prilog poligamiji ako zaista znači da se samo odbacuje slučaj da se neko oženi sestrama koje su u krvnoj vezi. Međutim, postoji snažna tvrdnja da je izraz „uzeti žene k sestri njezinoj“ idiomatski izraz koji se odnosi na žensku osobu, i prema tome isključuje mogućnost ženidbe još nekom ženom. Ričard M. Dejvidson nudi osam razmišljanja u korist ovog tumačenja (vidi: *Flame of Yahweh: Sexuality in the Old Testament* [Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers, Inc., 2007], str. 194)

Ali šta ako odustanemo i ne možemo da odlučimo šta tekst 3. Mojsijeva 18,18. govori? Edemski ideal odnosa isključivo između Adama i Eve može da pruži praktično načelo. Takođe, treba da razmotrimo normativne modele: izveštaje o porodičnim poteškoćama koje su zbog više žena doživeli Avram, Jakov, David i Solomun. Spojte ove narative i negativno mišljenje o poligamiji u teološkom smislu počinje da izbija na površinu Pisma.

3. BIBLIJSKA DOKTRINA - PRIPREMA ZA PROMENU

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Postoje dve vrste nepripremljenih ljudi – oni koji znaju da su nepripremljeni i oni koji ne znaju. Da li biste više voleli da spadate u prvu ili drugu grupu? Brak, roditeljstvo, starost i smrt predstavljaju četiri događaja koji korenito utiču na porodičan život. Pitanje kako se pripremiti za ove ogromne životne promene jeste središte ove lekcije.

Niko ne voli da bude zatečen nepripremljen. Od nenajavljenih kontrolnih zadataka, neočekivanih poseta poznanika ili nepoznanika, iznenadnih inspekcija može da se stvori grč u stomaku. Zanimljiva pojedinost u vezi sa ova četiri događaja o kojima razgovaramo je što o prva dva sami odlučujemo, dok su poslednja dva neizbežna. Možemo se pripremiti za ono o čemu odlučujemo i što znamo da će se dogoditi: prema tome, mi smo uglavnom u položaju da se pažljivo pripremimo za te događaje.

Biblija je retka među drevnom literaturom koja ne izbegava da govori o neuspesima svojih junaka, i koja ne preuveličava njihov uspeh. Autori pouke naglašavaju činjenicu da Pismo prikazuje život bez cenzure. Greške drugih u Bibliji svi vide i, ako se ozbiljno shvate, mogu poslužiti kao znak opomene. Pored toga, svedočanstvo života ljudi oko nas potvrđuju istinitost i pravovremenost biblijskih načela. Sledeći izveštaji su dva od hiljade izveštaja koje svi možemo podeliti, koji pokazuju ludost nepripremanja za starost i smrt na način koji proslavlja Davaoca života.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Ilustracija o zdravlju

Josif je odrastao uz babe i dede. Njihove pozne godine su ga mučile kao odraslog dok je razmišljao o smrti i starosti, o kojima govorimo u lekciji za ovu sedmicu. Nažalost, iskustvo njegovog jednog i drugog dede poslužiće kao dobra ilustracija koja dva puta da izbegavamo. Njihova „krv više“, da tako kažemo, opominjući, upućujući nas na druge puteve od onih kojima su oni krenuli.

Josif i njegova supruga bili su na proputovanju u Sijera Nevadi kada su primili poziv da se „Deda A“ ne oseća dobro. Doživeo je srčani napad ranije te godine: ali mu se stanje nije poboljšavalo kako su se nadali. Sada su rođaci brinuli o njemu. Josif i njegova supruga promenili su plan putovanja da bi posetili ovog nekada snažnog ribara koji je vodio Josifa na pecanje na Pacifičkom okeanu i koji je uvek imao vremena da sa svojim unukom svrati na sladoled. Josif je sa svojom suprugom ušao u dedinu sobu, gde je ležao odeven na krevetu. Njegova neobična ukočenost odavala je utisak da je imobilisan. Prigušeno svetlo i depresivna atmosfera nagoveštavali su neizbežno. Prepoznao je unuka. Razmenili su nekoliko reči, a onda je deda prekinuo razgovor s naporom izgovarajući tri reči koje od tada proganjaju Josifa: „Zdravlje... je najvažnije.“ Ponovio je te reči kao da će biti njegove poslednje: „Zdravlje je najvažnije.“ Nakon toga, Josif se nije mogao setiti ni jedne jedine reči razgovora pre ili posle te sudbonosne izjave. On i supruga su otišli. Uskoro posle njihove posete, Josifov deda je umro. Međutim, do današnjeg dana, Josif i dalje može da čuje očaj u dedinom glasu dok je s posebnom

intonacijom na svojoj samrtničkoj postelji izgovarao tu posebnu istinu: „Zdravlje je najvažnije.“ Nažalost, mnogi često postanu svesni ove istine o zdravlju tek nakon što ga izgube.

To otkrivenje ne bi trebalo da predstavlja epohalne vesti dugovečnim adventistima poput Josifa ili drugih. Uostalom, primili smo zdravstvenu poruku. Josif, kao i mnogi od nas, nije pio alkohol, pušio ili jeo nečistu hranu. Vežbao je s vremena na vreme. Čega je trebalo da se plaši? U to vreme, bio je mnogo više zainteresovan za proučavanje Biblije nego za „sve te stvari o zdravlju“, za koje ionako nije imao vremena. Što je najgore od svega, činilo se da je zdravstvena poruka pretvorila pojedine adventiste u legalističke fanatike. Josif sigurno nije išao u tom pravcu. Čak je uverio sebe da je njegovo povremeno popuštanje bilo zdrav znak „ravnoteže“ i dokaz da nije sklon legalizmu i fanatizmu. Dok je razmišljao o svom prethodnom odbijanju da zdravlje učini prioritetom, setio se Pavlovih reči: „Kad ja bijah malo dijete kao dijete govorah, kao dijete mišljah, kao dijete razmišljah; a kad postadoh čovjek, odbacih djetinjstvo.“ (1. Korinćanima 13,11) Na sreću, dedine reči konačno su izvršile uticaj u njegovom životu. Kao što kažu, bolje ikad nego nikad.

Ova lekcija nije osmišljena da bude zdravstveni seminar. Međutim, u njoj se navodi da je promena gledišta u vezi sa tim kakav stav imamo prema zdravlju prikladna. Dok stariji rođaci slabe i na kraju odlaze na počinak, počinjemo da uviđamo kako životne zdravstvene navike kulminiraju i dovode ili do vitalnosti starijih osoba ili do prerane slabosti. Ono što smo nekada smatrali bolestima starijeg doba ili genetikom sada uviđamo da je posledica načina života. Na primer, ono što je iznenađujuće i što može da nam otvori oči jeste činjenica da je u SAD način života faktor koji izaziva najveći broj smrti. „The State of U.S. Health, 1990-2010 Burden of Diseases, Injuries and Risk Factors“ navodi 17 faktora rizika povezanih sa smrću i onesposobljenošću (vidi: U.S. Burden of Disease Collaborators, „The State of U.S. Health, 1990-2010 Burden of Diseases, Injuries, and Risk Factors“, JAMA, 301/6 (2013): 600, doi: 10.1001/jama.2013.12805).

Ispostavlja se da je naročito jedan faktor rizika na vrhu tabele i kad je smrt i kad je onesposobljenost u pitanju. Razmotrimo ga na trenutak. Faktori rizika povezani sa najvećim brojem smrti u Sjedinjenim Američkim Državama i najvećim brojem godina izgubljenim zbog onesposobljenosti (i smrti) su isti. Da li pogađate? Neko bi pomislio da su najveći faktori rizika alkohol, pušenje, prekomerna težina ili fizička neaktivnost. Dobri odgovori, ali pogrešni. Najveći faktor rizika je ono što stavljamo u usta svakog dana: hrana koju jedemo. Nemojte biti prevareni hranom koja na sebi ima nalepnicu „organsko“, „vegansko“, „bez glutena“, „vegetarijansko“, „prirodno“, itd. Sada vlada saglasnost među brojnim zdravstvenim stručnjacima da ishrana zasnovana prvenstveno na celovitim, nerafinisanim namirnicama biljnog porekla, kao što su žitarice, mahunarke, voće i povrće, znatno smanjuje rizik od brojnih uobičajenih bolesti. Istaknuti radnici u preventivi zdravlja kao što su Caldwell B. Eselstin (Caldwell B. Esselstyn, Jr.), T. Kolin Kembel (T. Colin Campbell), Din Orniš (Dean Ornish) i Džon A. Mekdugal (John A. McDougall) slažu se sa prethodnom procenom u vezi sa uticajem ishrane na zdravlje. Nil Barnard (Neil Barnard) i Majkl Greger (Michael Greger) su, takođe, od nedavno zastupnici ovakvog mišljenja. Svako od njih stekao je diplomu iz medicine ili nutricionizma. Dalje informacije potražite na internetu na kome je njihov rad u velikoj meri zastupljen. Elen Vajt, ispred svog vremena kao i obično, izjavila je pre više od sto godina da „žitarice, voće, orašasti plodovi i povrće predstavljaju hranu koju je za nas izabrao naš Tvorac“. (*U potrazi za boljim životom*, str. 296. original)

Često ne volimo da nam se kaže šta da jedemo. Ono što danas mnogi ponavljaju glasi: „Radije ću jesti šta želim i umreti srećan.“ Međutim, oni koji jedu „šta žele“, zanemarujući zdravu ishranu, često ne umru srećni. Umesto toga, umiru od dugih, isprpljujućih i iznurujućih bolesti ili doživljavaju iznenadnu preranu smrt, kao što pokazuju izveštaji u Americi. Naravno, ponekad su bolest i smrt potpuno izvan naše kontrole. Međutim, dr Kim Vilijams, predsednik Američkog koledža za kardiologiju, čovek koji ne konzumira hranu životinjskog porekla, objašnjava: „Ne smeta mi umiranje; samo ne želim da to bude moja greška.“ (Džejson Keli, „Heal Thyself“, *The University of Chicago magazine*, <http://mag.uchicago.edu/science-medicine/heal-thyself>). I David i Jezekija smatrali su da je smrt nešto što žele izbeći. Zašto? Zato što prilikom smrti prestaje hvaljenje Boga (Isaija 38,18; Psalmi 115,17). Ohrabrite razred da shvati da je jednostavan (ali ponekad težak) korak promene navika u ishrani ključan za pripremu za dug, zdrav i srećan život u Gospodu.

Ilustracija o mudrosti

„Deda B“ bio je uspešan čovek. Otišao je u penziju bogat i svoje poslednje godine proveo je igrajući golf i uživajući u blagodetima u kojima uživaju pripadnici više klase. U toku retkih porodičnih okupljanja, odrasli unuci dede B, uključujući i Josifa, okupili bi se oko njega i upitali ga da li može da im kaže šta je naučio u svom 80 godina dugom životu. Posle nekoliko neprijatnih trenutaka bilo je očigledno da Josifov deda nema ništa mudro da prenese svojim potomcima. Nakon toga, Josif i njegovi rođaci razgovarali su o životu koji je bio proveden u sticanju bogatstva na račun odnosa i mudrosti. Život njihovog dede podsećao ih je da je najbogatije nasledstvo koje neko može da ostavi sledećem naraštaju mudrost koja svoj izvor nalazi u sledećim rečima: „strah Gospodnji“ (Psalmi 111,10) i pobožan život. Ovakva mudrost ne može se steći u poslednjem minutu; tako se mora godinama živeti. Pomozite razredu da shvati da je sada vreme da steknu takvo iskustvo.

Poznati novinar, Malkolm Mageridž, koji je živeo prilično raskusnim životom, došao je Hristu u svojim poznim godinama. Njegove reči su mudar savet koji treba preneti sledećem naraštaju, koji treba da ih poslušaju, kako ne bismo došli do kraja ovozemaljskog putovanja i shvatili da smo protraćili svoj život. „Mogu sebe, pretpostavljam, da smatram relativno uspešnim čovekom. Ljudi se povremeno dobro zagledaju u mene na ulici – to je slava. Lako mogu da zaradim dovoljno novca da upadnem u razred najporezovanijih građana – to je uspeh. Snabdeveni novcem i sa nešto slave, čak i stariji, mogu, ako im je stalo do toga, da učestvuju u prijateljskoj razonodi – to je uživanje. S vremena na vreme može se desiti da nešto što sam ja rekao, ili napisao, bude dovoljno ubedljivo da me navede da smatram da to predstavlja stvarno veliki doprinos našem vremenu – to je ispunjenost. Pa ipak, kažem vam, i molim vas da mi verujete, pomnožite sve te uspehe milionima i saberite ih sve zajedno, svi oni ne vrede ništa, oni su manje od ništa. Zaista, to je prava smetnja naspram jedne kapi te žive vode koju Hristos nudi duhovno žednom, bez obzira ko je i šta je.“ Ravi Zaharijas, *Kome treba Bog*, str. 148.149; *Can Man Live Without God* [Nashville: W Publishing Group, 1994], str. orig. 116)

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Neki koraci za pripremanje za brak, roditeljstvo i starost su isti. Prvo, pročitajte sve savete, poslovice i izveštaje u Bibliji o ovim temama. Drugo, pročitajte hrišćanski materijal od autora koji su stručnjaci u tim oblastima. Zatim, razgovarajte sa bračnim parovima, roditeljima i starijim osobama da biste dobili najjasniju sliku o ovim događajima.

Još jedan praktičan korak je da „izračunate cenu“ (Luka 14,28). Ovaj korak se neposredno odnosi na svaku osobu, bilo da ih očekuje brak i roditeljstvo ili ne, i indirektno na pozne godine i smrt.

Razmotrite sledeća pitanja:

1. Ima starijih osoba koje u svojim sedamdesetim i osamdesetim godinama planinare, a ima starijih osoba istih godina koje se s mukom penju uz stepenice. Kakve promene u načinu životu treba da usvojim danas da bih imao priliku da imam optimalno zdravlje u poznim godinama?

2. Imati decu je ogroman blagoslov (Psalmi 127,3-5), ali takođe zahteva i žrtvovanje svog vremena, sredstava i energije. Od trenutka kada se rode postoji stalno prisutna briga za njihovu sigurnost, razvoj, dobrobit i spasenje. Planiranje, selidba i spontanost postaju značajno složeniji. Veza ljubavi koju imamo sa decom čini sve ovo vrednim, ali mnogi propuste da postave važno pitanje da li život dece ide u pravcu u kom ih Gospod vodi.

4. BIBLIJSKA DOKTRINA - KADA SMO SAMI

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

U nekom trenutku u svom životu osetićemo kako to izgleda biti mučno sam. Kako se možemo izboriti sa takvim trenucima? Pitanja koja postavljamo mogu biti beznadežna: „Gde su svi? Da li ću uvek biti sam? Gde je Bog?“ Lekcija za ovu sedmicu prati našu potrebu za zajedništvom sve do Edemskog vrta, u kome Bog nije stvorio jednu osobu, već dve.

Samoću možemo osetiti u bilo kom trenutku u svom životu, bez obzira gde se nalazimo ili šta radimo; ali može biti naročito snažna u određenim okvirima: kada nismo u braku, kada živimo hrišćanskim životom sa supružnikom koji nije hrišćanin, kada smo razvedeni ili kada smo izgubili nekog voljenog. Lekcija nudi biblijsko gledište o ovim momentima i ohrabruje crkvu da bude aktivna u prepoznavanju usamljenih ljudi. Izazov je služiti onima koji pate povezujući se sa njima i povezujući ih sa Gospodom. Niko ne treba da se oseća usamljenim u Hristovom telu. U stvari, svi oni u Hristu koji su razdvojeni od ostalih iz određenog razloga (prekinuti odnosi, onesposobljenost, razdaljina, smrt) poseduju utešnu nadu da će jednoga dana doći do velikog susreta u kome će reč „usamljen“ postati zastarela.

Konačno, Bog je odgovor za ljudsku usamljenost. Čak i ljudski odnosi, da bi imali najzdraviji mogući izraz, zahtevaju Božje prisustvo. Možda ima snažnih ljudi koji smatraju da mogu potpuno sami da vode svoj život, bez Boga i drugih ljudi – da sve što im je potrebno jesu oni sami. Dnevnik mladića koji je želeo da živi potpuno sam na Aljasci treba da navede one koji biraju izolaciju umesto zajedništva da zastanu. Kris Mekendlis, nakon što je živeo skoro sto dana sam u udaljenom delu Aljaske, zapisao je u dnevniku svoje opažanje pre nego što je umro od gladi: „Sreća je stvarna samo kada se deli.“ (Jon Krakauer, *Into the Wild* [New York: Anchor Books, 1996], str. 189). Kada posvetimo svoj život Bogu i jedni drugima, to obogaćuje sva životna iskustva.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Pismo

Prvi problem koji je rešen na Zemlji nije bio problem greha, već samoće (1. Mojsijeva 2,18). Posle devet upotreba jevrejske reči *tov* (dobro) u izveštaju o stvaranju i Edemskom vrtu, konačno se javlja nešto što je *lo-tov* (nije dobro) u vrtu. „Nije dobro da je čovek sam.“ (1. Mojsijeva 2,18)

Zanimljivo je da se izraz *lo-tov* (nije dobro) ne spominje ponovo, sve dok Jotor ne uputi savet Mojsiju. Ponovo se problem tiče usamljenosti. Teret naroda je pretežak za Mojsija; pa mu Jotor jednostavno kaže: „Nije dobro što radiš... nećeš moći sam vršiti.“ (2. Mojsijeva 18,17.18) Stvarnost je, naročito posle pojave greha, često preteška da bismo je sami podnosili. Niti je u Božjem planu za čovečanstvo da tako činimo.

Samoća u Edemskom vrtu bila je više od usamljenosti koju smo svi iskusili u nekom trenutku, mada je obuhvata. Adamova samoća je na neki način bliža izolovanosti čoveka na nekom ostrvu lišenog bilo kakvog dodira sa ljudima. S obzirom da je i Eva stvorena šestog dana, Adamovo iskustvo kao

jedinog čoveka na Zemlji bilo je kratko, ali dovoljno dugo da se naglasi koliko je cenio svoju novostvorenu saputnicu.

Veoma često se izveštaj o Adamu i Evi svodi na komentar o braku. Aspekt samoće koji sadrži upućuje isključivo na to da je neko neudat ili neoženjen. Međutim, stvaranje Eve nije rešilo problem nestupanja u brak. Rešilo je problem ljudske usamljenosti. Eva nije bila samo supruga; bila je i prijatelj, saradnik (1. Mojsijeva 1,28), duhovni saputnik, i središte Adamovog društvenog života, kao i on njenog. Ova činjenica je dobra vest za one koji nisu u braku. Mnogi osećaju teret zbog božanske izjave: „Nije dobro da je čovek sam“ (1. Mojsijeva 2,18), shvatajući to kao stvarnu osudu što nisu stupili u brak. To nije istina. Mi možemo biti neudati ili neoženjeni, ali da ne budemo usamljeni, zbog prisustva porodice, prijatelja i poznanika u domu, crkvi i na poslu.

Samoća se, takođe, javlja i prilikom iskušenja i pada. Među skolarima vlada neslaganje u vezi sa tim da li je Adam bio sa Evom u vreme kada je zmija kušala Evu. Tvrdnja da je bio prisutan zasniva se na dvema pojedinostima: tekstu u kome se kaže da je Eva pojela plod i dala ga svom suprugu, „koji je bio uz nju“, kako stoji u pojedinim prevodima (1. Mojsijeva 3,6), i upotrebi glagola u množini, kao da se zmija ne obraća samo jednoj osobi. Ono što ide u prilog tome da Adam nije bio prisutan jeste što on očigledno ne učestvuje u razgovoru, i nije ni subjekat ni objekat nijedne rečenice u izveštaju. Verbalna komunikacija vodi se isključivo između Eve i zmije: „(zmija) reče ženi“ (1. Mojsijeva 3,1.4) i „žena reče zmiji“ (1. Mojsijeva 3,2). Spor an izraz „koji je bio uz nju“ može se pre shvatiti u kontekstu odnosa, a ne prostora, kao kad je Adam ispričao Bogu šta se dogodilo: „Žena koju si udružio sa mnom (koju si mi dao da bude uz mene), ona mi dade s drveta, te jedoh.“ (1. Mojsijeva 3,12) Očigledno, izraz „uz mene“ koji je Adam upotrebio znači „uz mene kao moj saputnik“, a pripovedačev izraz „koji je bio uz nju“ verovatno znači isto. Što se tiče zmijine upotrebe glagola i zamenice u množini, takav način izražavanja pokazuje da su sotonina meta bili i Adam i Eva. Upotreba oblika množine bila bi još neobičnija da je Adam zaista bio tamo a nije ništa rekao. Za kratko proučavanje o ovoj temi vidite: Elias de Souza, *Was Adam With Eve at the Scene of Temptation? A Short Note on "With Her" in Genesis 3:6*.

Kao što samoća nije bila ideal prilikom stvaranja, tako je predstavljala problem i prilikom iskušenja. Možemo zaključiti da „nije dobro da je žena“ sama. Da li bi pad bio sprečen da su Adam i Eva jednostavno bili zajedno? Možda. Elen Vajt kaže: „Anđeli su opomenuli Evu da se ne odvaja od muža dok bude obavljala poslove u vrtu; s njim u zajednici biće manje u opasnosti od iskušenja.“ (*Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 53. original) Zajednica vernih, čak i ako se sastoji od dve osobe, pruža duhovnu snagu i odgovornost.

Kada je Gospod pristupio Adamu i Evi nakon njihovog greha, učinili su jedno od najrazočaravajućih dela u Pismu, ali ipak sa dubokim značenjem: sakrili su se „ispred Gospoda Boga“ (1. Mojsijeva 3,8). Greh ih je doveo u stanje koje im je nanosilo štetu: imali su želju da žive sami bez Boga. Međutim, Njega nije lako odvratiti, a proročke molbe jevrejskih proroka svedoče u prilog toj činjenici. Bog je dostigao najvišu tačku svoje potrage za izgubljenim čovečanstvom utelovljenjem svoga Sina Emanuila, Boga sa nama (Matej 1,23). Utelovljenje odjekuje izveštajem o Edemskom vrtu. Nakon što je greh opustošio svet, Bog je video da „nije dobro“ da čovek „bude sam“ (1. Mojsijeva 2,18); tako da On šalje „pomoćnika“, onoga koji „će mu odgovarati“ (*Stvaranje, patrijarsi i proroci*, str. 46. original) Reč za „pomoćnika“ u Septuaginti (grčkom prevodu Starog zaveta) u tekstu 1. Mojsijeva 2,18. (*boethos*) ista je kao i reč u Jevrejima 13,6: „Gospod je moj Pomoćnik“. Međutim, umesto da

podlegne „zmijinjim“ iskušenjima (Matej 4,1-11), Isus se odupro „do krvi“ (Jevrejima 12,4), da bismo jednoga dana svi mogli čuti „glas veliki s Neba gdje govori: Evo skinije Božije među ljudima, i življeće s njima, i oni će biti narod Njegov, i sam Bog biće s njima Bog njihov“ (Otkrivenje 21,3), da više nikada ne bi bili sami.

Razmišljanje

Pojedini ljudi se pitaju: „Ako je Bog toliko velik, zašto zajednica sa Njim nije bila dovoljna da ispuni sve Adamove potrebe, i ukloni nužnost za stvaranjem još jednog ljudskog bića?“ To je pitanje o kome vredi razmišljati, ali iskustvo pokazuje da se ono može predstaviti na potpuno drugačiji način. Činjenica da je Bog nama lično dovoljan priprema nas da stupimo u odnose sa drugima. Na ovaj način, naš pristup ljudskim odnosima proisteći će iz stanja celovitosti, a ne potrebe i očajanja. Često su ljudi, naročito partneri u romantičnoj vezi, nesvesno skloni da ispunjavaju potrebe koje samo Stvoritelj može da zadovolji. Najbolje je uzeti vodu od koje čovek kada je jednom uzme, kako Isus kaže, više nikada neće ožedneti (Jovan 4,14). Zašto? Zato što postaje „izvor vode“ u pojedincu. Isus i/ili Njegova poruka su ta voda. Bez nje, odnosi mogu postati izopačeni, ili još gore, utemeljeni na obožavanju.

Prethodno opažanje nalazi se u osnovi suočavanja sa različitim scenarijima samoće spomenutim u lekciji: nestupanje u brak, gubitak bračnog druga zbog razvoda ili smrti, samoća u duhovnom smislu. Specifičan način na koji možemo izaći na kraj sa ovim različitim iskustvima je jedinstven. Iako mogu biti izuzetno teška, postaju podnošljiva saznanjem da imamo Boga koji je blizu (Dela 17,27), koji vidi kroz šta prolazimo (1. Mojsijeva 16,13), i koji obećava da nas nikada neće napustiti (5. Mojsijeva 31,6; Matej 28,20).

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Stepen do kog smo potpuno uvereni u hrišćanski pogled na svet, u čijem se središtu nalazi lični Bog, jeste stepen do kog očajnička samoća može biti ublažena. Svi smo se ponekad osećali usamljeno. U osnovi, nema ničeg pogrešnog u vezi sa tim iskustvom. Međutim, ako je Bog za nas stvaran, trebalo bi da posvedočimo o smanjenju te usamljenosti zbog osećanja Božjeg prisustva. Svedočenje o ovoj činjenici može upravo sada pomoći učenicima u vašoj Subotnoj školi. Pružite im priliku da podele iskustva kako je Bog delovao u njihovom životu u trenucima samoće. Slede još neka pitanja koja pred nas stavljaju izazov da razmislimo o odnosu između Boga, nas, samoće i Crkve.

1. Filozof i teolog Abraham Hešel dao je naslov svojim dvema knjigama o filozofiji religije *Man is not Alone* (Čovek nije sam) i *God in Search of Man* (Bog u potrazi za čovekom). Zar nije teže osećati se usamljenim kada neko veruje da nju ili njega neko sa žarom prati? Na koje načine Bog prati vaš život?
2. Kako se društva širom sveta velikom brzinom kreću prema sekularizmu, sve više ljudi posmatra svet u isključivo naturalističkom smislu (postoje samo priroda i prirodni zakoni, do te mere da se odbacuje natprirodni Bog). Ovakvo gledište ima određenu cenu. Ako je naturalizam istinit, mi smo onda zaista sami u ovom univerzumu. Kako hrišćanin može uticati na egzistencijalno očajanje koje naturalizam stvara i ljude uputiti na Boga?
3. Iako svet često izopštava ljude na osnovu izgleda, etničkog porekla, društvenog i ekonomskog statusa, Crkva je pozvana da s ljubavlju prigrlji te iste ljude (Galatima 3,28). Kako se mesna crkva može organizovati tako da ljudi koji se bore sa usamljenošću ne ostanu neprimećeni?

5. BIBLIJSKA DOKTRINA - MUDRE REČI UPUĆENE PORODICAMA

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Porodičan život je složen. Potrebna nam je sva pomoć koju možemo dobiti. Tekst za pamćenje za ovu sedmicu ukazuje da moramo progutati svoj ponos i „na svoj razum ne oslanjati se“ (Priče 3,5). Budimo iskreni i priznajmo da nam je potreban spoljašnji podsticaj od Gospoda da bismo bili dobri očevi i majke, sinovi i kćeri. Budući da su Priče Solomunove rizična opažanja o porodičnom životu, u lekciji se „mudro“ traži vođstvo na stranicama te knjige.

Porodica nastaje kada dve osobe odluče da se posvete jedna drugoj za ceo život. Bilo da se deci to sviđa ili ne, roditelji su često u dobroj poziciji da posavetuju ko bi bio, ili ne bi bio, dobar bračni drug. Priče Solomunove mnogo govore o tome sa kim ne treba stupati u zajednicu, i obično se nazivaju ženama tuđim (Priče 2,16-19; Priče 5,3-14; Priče 7,4-27). Međutim, nije teško primeniti isto načelo da bismo izbegli pogrešnog muškarca. Možda činjenica da se Priče Solomunove završavaju ukazivanjem poštovanja prema „vrsnoj ženi“ (Priče 31,10-31) delimično predstavlja protivtežu činjenici da se samo govori o „ženi tuđoj“, a ne i o „muškarcu tuđem“.

Postupci roditelja imaju neposredan uticaj na karakter dece. Koliko je, onda, važno da njihov uticaj bude mudar i odmeren (Priče 15,1). Iako se zanemarivanje discipline smatra pogubnim za decu (Priče 23,14), kontekst zaveta je da su roditelji vođeni ljubavlju prema Bogu. Pod tim uticajem, deca bi trebalo da budu učena o Bogu njihovih otaca (5. Mojsijeva 6,4-9).

DRUGI DEO: KOMENTAR

Teološki uvod

Bog preuzima rizik. On je dobrovoljno stvorio slobodna moralna bića koja imaju mogućnost da Mu pokažu ljubav ili da požele da nemaju ništa sa Njim. U određenom smislu, Bog je izgubio svoj ulog. Njegov univerzum se pobunio. Izgubio je svoje anđele. Izgubio je ljude. Najgore od svega, Njegov Sin bio je ubijen od strane onih koje je stvorio. Pa ipak, za Boga sve je to vredelo – zbog porodice.

Da li postoji ijedna institucija koja obuhvata tako suprotne činjenice kao porodica? Sa jedne strane, može pružiti sigurnost i ljubav u najvećoj meri. Sa druge strane, u njoj se može gajiti najdublji bol i prezir, prikriti najružnije nasilje, i izopačiti duše mladog naraštaja. Kada zasnujemo svoju porodicu, učestvujemo u božanskom riziku stvaranja odnosa. Biramo bračnog druga, u početku potpunog stranca čiju budućnost ne znamo, sa kim ćemo zauvek povezati svoj život. Imamo decu koja su „zavešljaj radosti“. Međutim, uskoro shvatamo da su ona, takođe, zavešljaji mogućnosti u kojima se ta početna radost ili povećava ili prekida u bolu i tuzi. Pa ipak mi, kao i Bog, nastavljamo da sjedinjujemo svoj život sa drugima i zasnivamo porodice. Zašto? Možda reči Bob Benetove pesme ističu istinu vrednu razmišljanja: „Ljubav je jedini rizik vredan preuzimanja.“

Kada nas je Bog, čija je sama suština ljubav (1. Jovanova 4,8), stvorio prema svom obličju (1. Mojsijeva 1,26), želja da volimo i budemo voljeni postala je neizbrisivo urezana u našoj prirodi. Iako

je greh uneo toliku pometnju među delima stvaranja, čak je i on imao poteškoća da izbriše ljubav kao vrhovni etički princip među ljudima. Koliko bi ljudi na planeti moglo iskreno reći da više vole život u kome nema nimalo ljubavi? Ne mnogo njih. Pošto su porodice izvori ljubavi koja se ispoljava u odnosima, one su prisutne svuda. Bog je tako želeo (1. Mojsijeva 1,28; 1. Mojsijeva 2,24). Porodična ljubav može nas navesti da čujemo šapate Božje ljubavi prema nama. Elen Vajt to potvrđuje sledećim rečima: „AAA“ (*Put Hristu*, str. 10. original)

Ne čudi, onda, što je porodica postala sotonina meta koju želi da uništi. Iz tog razloga su nam potrebne višedimenzionalne porodične slike Boga kao Oca i Supruga (2. Mojsijeva 4,22; Jeremija 31,32) i Isusa kao Sina, Ženika i Brata (Jovan 3,16; Marko 2,19; Rimljanima 8,29). U stvari, svaki uvid u Božji karakter (koji je ljubav) pruža nam merilo po kome treba da negujemo ljubav u svojoj porodici. Priče Solomunove su odlučan pokušaj jednog cara da prenese nasledstvo božanske mudrosti svojoj deci. Neka njegovo zaveštanje dovede do toga da naše porodice odražavaju Božji san o ponovo ujedinjenim delima stvaranja – sveopštoj porodici, podržanoj Njegovom ljubavlju.

Pismo

Možda najznačajnija pouka Priča Solomunovih jeste da postoje Priče Solomunove. Sadržana poruka svim naraštajima glasi: „Roditelji, razgovarajte sa svojom decom.“ Zapazite da, kada je Mojsije izgovarao Izrailju Božje zapovesti, rekao je da te reči treba da budu u našem srcu. On odmah nastavlja i kaže da ove reči treba da budu i u srcu naše dece (5. Mojsijeva 6,4-7). Izrazom „poučavaj ih marljivo“ u Bibliji kralja Džejmsa prevedena je jevrejska reč *shaman*, koja potiče ili od korena koji znači „ponavljati“ (na primer: „reci ih svojoj deci i nemoj prestajati da im govoriš“ [*New Jerusalem*]) ili od korena koji znači „naoštriti“ ili „urezati“ (na primer: poučavati odsečno, kao u „usadite ih svojoj deci“ [*NAB*]). I ponavljanje i duboko usađivanje zapovesti u vezi sa poučavanjem dece odgovaraju kontekstu.

Dakle, kako bi trebalo na smisleni način podeliti sa decom 1) mudre izreke cara Solomuna, 2) uzbuđljive izveštaje o Izrailju i 3) zapovesti i načela Božjeg zakona? Ako se vratimo na model učenja zasnovan na ponavljanju i uezivanju u misli iz 5. Mojsijeve, ostatak stiha bi verovatno mogao da nam kaže kako upravo to da učinimo. „I govori o njima kad sjediš u kući svojoj i kad ideš putem, kad liježeš i kad ustaješ. I veži ih sebi na ruku kao znak, i neka ti budu počeonik među očima.“ (5. Mojsijeva 6,7.8) Sedenje, hodanje, ležanje i ustajanje u prenesenom značenju obuhvataju različite položaje i kontekste u kojima čovek može da se nađe u toku dana. Ove aktivnosti, takođe, obuhvataju ceo dan. Prema tome, u raznovrsnim iskustvima u čitavom danu, majka i otac jednostavno pričaju (*dabar*), razgovaraju, razmišljaju naglas, ili čak pevaju o Božjim rečima. Deca slušaju i menjaju se.

Međutim, roditelji ne pričaju samo o Bogu i Njegovim rečima radi dečjeg dobra. Setite se, sve naložene reči prvo treba da budu „u tvom srcu“: odnosno, srcu roditelja. Misao da ove reči ostanu u umu „kao počeonik među očima“ osnažuje načelo o srcu. To je ono o čemu roditelji već razmišljaju.

Ali, čak i imati ih na umu nije dovoljno. Ako roditelji žele da njihova vera i poštovanje prema Bogu bude preneto na decu, onda Njegovi zakoni treba da budu privezani „na ruku kao znak“. Postupci roditelja treba da pokažu kako izgledaju Božji zakoni izraženi u ljudskom životu. U suprotnom, sve

Božje reči biće kontraproduktivne. Kao posledica, deca će se držati po strani jer će ih odbiti parada roditeljskog licemerstva pred njihovim očima.

Kada Gospod zapoveda da se Pasha obeležava u novoj zemlji, On gleda unapred i želi da roditelji budu spremni kada ih deca zapitaju o tom prazniku (2. Mojsijeva 12,26). Možda je to najpre svrha praznika – da podstakne toliku radoznalost naše dece da oni učine ono što se svaki bogobojažni roditelj nada da će učiniti: postavljati pitanja o Bogu i Njegovim putevima.

Pored toga, pitanje koje deca postavljaju možda neće jednostavno glasiti: „Šta predstavlja ovaj praznik?“, već „Šta ovaj praznik znači vama?“ (2. Mojsijeva 12,26) Ako se dogodi ovo drugo, onda roditelji ne rešavaju jednostavno problem dajući neki teorijski odgovor ili navodeći još jedan biblijski tekst. Deca ne mogu uvek videti ili čuti Boga iz prve ruke, ali posmatraju i slušaju svoje roditelje. Ukoliko majka i otac podele svoje iskustvo o tome šta Bog i Njegovi zakoni znače za njih, njihovi odgovori mogu još više dobiti na značaju i možda stvoriti nezaboravne porodične trenutke. Možda je ovaj model idealan za prenošenje biblijskog znanja na sledeći naraštaj. „Šta to znači?“ mora u idealnom slučaju biti praćeno odgovorom na pitanje: „Šta ovaj praznik znači za mene u mom životu?“

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Hrišćanska adventistička crkva je zajednica bogata informacijama. Mi poznavanje Biblije, proročanstvo i brojne savete Elen Vajt smatramo veoma važnim. Crkva, u duhu Solomuna koji se obraća svojoj deci, pripremila je lekciju za ovu sedmicu da pruži uvid u to kako imati najbolju moguću porodicu. Da ne bismo bili obasuti dodatnim savetima, odeljak pod nazivom *Pismo* u izdanju Pouke za učitelje bavi se time na koji način sama Biblija daje rešenja kako da prenesemo pobožnu mudrost kao nasledstvo. Navedeni su tekstovi koji se prvenstveno odnose na decu, ali su načela korisna za sve članove porodice. Zatim, tu su i tekstovi koji daju slične zaključke, ali ništa ne govore o deci ili porodici (na primer: „Neka se ne rastavlja od usta tvojih knjiga ovoga Zakona, nego razmišljaj o njemu dan i noć, da držiš i tvoriš sve kako je u njemu napisano.“ Isus Navin 1,8) Naglasite ovu pojedinost onima koji nisu u braku ili roditeljima bez dece da ne bi smatrali da se ove pouke ne odnose na njih.

Sledi nekoliko ideja kako uključiti Priče Solomunove u porodičan život:

1. Zapazite da Priče Solomunove imaju 31 poglavlje – jedno za svaki dan u mesecu. Poučite svoje učenike da čitaju jedno poglavlje dnevno u toku jutarnjeg bogoslužjenja i podstaknite ih da kažu koja je njihova omiljena poslovice.
2. Ohrabrite članove svog razreda da održe porodičan sastanak na kome će svako od njih u svojim porodicama podeliti sa kakvim borbama i brigama se suočavaju u svom životu. S obzirom da se Priče Solomunove dotiču raznovrsnih tema, posavetujte svoje učenike da potraže da li se jedna ili dve poslovice odnose na neku od borbi spomenutih na njihovom porodičnom sastanku. Predložite da članovi porodice zajedno nauče napamet tu prikladnu poslovicu.

6. BIBLIJSKA DOKTRINA - CARSKA LJUBAVNA PESMA

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Kada je Bog pogledao sve što je stvorio, uključujući i naše fizičko telo, smatrao je da je sve „veoma dobro“ (1. Mojsijeva 1,31). Sama ova potvrda mogla je poslužiti kao odobrenje seksualne aktivnosti čak i da nema drugih biblijskih tekstova o ovoj temi. Međutim, nije tako. Iz desetina tekstova iz Pisma koji govore o ovoj temi možemo eksplicitno i implicitno zaključiti da je ljudska seksualnost Božja namera. Ipak, ona je pažljivo uređena (1. Mojsijeva 1,28; 1. Mojsijeva 4,1; 1. Mojsijeva 9,1; 2. Mojsijeva 20,14; 3. Mojsijeva 18,1-30; Priče 6,32; 1. Korinćanima 6,9; Galatima 5,19; Jevrejima 13,4).

Adventistički hrišćani veruju da je telo važno. Šta se događa telu uticaće na to kakva je osoba ili kakva će postati. Naše uverenje u taj uzročan odnos proističe iz shvatanja da su ljudi holistička celina sastavljena i od fizičke i od nefizičke dimenzije. Maksimalna koju često čujemo u razgovoru o biblijskoj antropologiji jeste: „Čovek nema dušu; čovek je duša.“ (vidi: 1. Mojsijeva 2,7) To znači da su telesne aktivnosti, kao što su konzumiranje hrane, vežbanje, fizički kontakt i polni odnosi, aktivnosti koje se tiču i duše, i da se o njima ne može razmišljati kao o događajima koji ne utiču na celokupnu ličnost. Budući da je Bog stvorio naše telo i ima veliki udeo u našoj dobrobiti, ne treba da nas iznenadi to što On ima nešto da kaže o našem polnom životu. On zna koliko je ta tema važna. Ako iko misli da je Bog veoma osetljiv kad je ova tema u pitanju i da postavlja stroga i puritanska ograničenja o seksualnosti, onda vam savetujemo da pročitate Pesmu nad pesmama.

Neke od prelepih tema koje se kriju u Pesmi nad pesmama su te da ljubav ima mnogo lica. Sulamka može da predstavi svog dragog jerusalimskim kćerima sledećim rečima: „Takav je moj dragi“ ili „Ovo je moj prijatelj.“ (Pesma nad pesmama 5,16). Zapažanje bliskosti u drugim okvirima osim fizičkog produbljuje naše razumevanje prikazane ljubavi. „Poznati“, ublaženi izraz za seksualno sjedinjenje (1. Mojsijeva 4,1), nije samo nasumično izabran eufemizam, već predstavlja temeljit opis dubine lične bliskosti i ranjivosti koja seksualnosti daje značenje kakvo je Bog nameravao.

Holizam nasuprot dualizmu

Način na koji posmatramo odnos između naše materijalne dimenzije (našeg tela) i nematerijalne dimenzije (našeg mentalnog, emocionalnog, duhovnog stanja) ima ogroman uticaj na to kako živimo. Jedna od najuticajnijih teoloških promena koju je naša Crkva izvršila u odnosu na postojeću hrišćansku tradiciju bila je da posmatra čoveka kao celinu, a ne kao dualističko biće. Iako verujemo da je osoba višedimenzionalna (fizička, duhovna, mentalna, emocionalna dimenzija), verujemo da su sve te dimenzije utkane u složenu celinu u kojoj svaka od njih utiče na ostale. Reperkusije ovakvog gledišta odmah su uočljive u brojnim teološkim temama. Neko se može naći u iskušenju da pomisli da Hrišćanska adventistička crkva zastupa neke posebne stavove u vezi sa brojnim nezavisnim temama kao što su stvaranje, vaskrsenje, smrt, pakao, posvećenje i zdravlje. Ali ti stavovi su onakvi kakvi treba da budu, utemeljeni na biblijskom odnosu ljudske duše i ljudskog tela. Naše gledište o celovitosti čoveka je to koje nas razdvaja od dualizma koji zastupaju drugi hrišćani.

Uzmimo ekstreman primer iz gnosticizma, koji je bio strogo dualistički i prema kome je sve ono što je fizičko bilo inherentno zlo. Seksualnost je pošla dvema različitim putevima (makar) među gnosticima. Prvo, s obzirom da je telo, prema gnosticizmu, inherentno zlo, seksualnost se strogo izbegavala u svim prilikama. Drugi gnostici su zaključili da je ono što telo čini nevažno pošto duh ne može biti pod uticajem tela (dualizam). Prema tome, osoba može nesputano da se upusti u seksualne odnose kakve želi. Tako su asketska ili hedonistička seksualnost krajnji rezultati snažnog dualizma. Iako danas nema mnogo pristalica gnosticizma, dualizam i njegove posledice se i dalje mogu zapaziti u hrišćanskom iskustvu.

Kako?

Svaki put kada hrišćanin pomisli da ono što čini sa svojim telom nije isto toliko važno kao i ono što čini u „duši“, u opasnosti je da koketira sa gnostičkom/dualističkom filozofijom i njihovim posledicama. Hrišćanin koji zatupa dualizam može biti itekako svestan biblijskih zabrana neprikladnog seksualnog ponašanja. Međutim, pošto ova osoba čini duhovne stvari, kao što je pokoravanje svoje „duše“ Bogu, molitva, bogoslužjenje, i gajenje ljubavi prema Bogu u svom srcu, onda se polni odnosi sa osobom sa kojom nisu u braku po važnosti ne mogu porediti sa svom „duhovnom“ posvećenošću te osobe Bogu. „Duhovno“ je nadmašilo „fizičko“ u njihovoj verskoj antropologiji. Ovakvo razmišljanje čini da hrišćanin bude sklon činjenju telesnih greha.

Još jedan problem ovakvog gledišta, pored neslaganja sa biblijskim holizmom, je taj što neposredno uništava naše iskustvo. Seksualnost treba da bude čin srca i duha isto koliko i tela, i u idealnom slučaju, treba da bude izraz veoma nefizičkog entiteta koji nazivamo ljubavlju. Da ponovimo, oni koji se oporavljaju od brojnih zloupotreba svoga tela (hrana, seks, droga, itd.) često su u prilici da shvate da je suština njihovih problema nefizička (na primer: slika o sebi, disfunkcionalni odnosi, emocionalna pitanja). Možemo zaključiti da je naš duhovni život, koji se zasniva na međusobnim odnosima, odnosima sa Bogom, i sa samima sobom, dramatično pod uticajem onoga što činimo sa svojim telom. Fizičko utiče na duhovno i obrnuto. Ovaj zaključak može se iskoristiti da podrži biblijska načela o seksualnosti, predbračnim odnosima, zloupotrebi psihoaktivnih supstanci i pitanjima zdravlja/blagostanja.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Današnja pesma

Brzina kojom Zapadna kultura redefiniše sve vezano za polne odnose (pol, brak, odgovarajuće /neodgovarajuće ispoljavanje seksualnosti, itd.) i mera u kojoj to čini je velika. Na sreću, odjeci judejsko-hrišćanskog pogleda na svet ograničili su odlučno oslobađanje od svih verski obojenih moralnih načela za koje su se zalagala sekularna društva. Upotrebiti danas skoro tri hiljade staru jevrejsku ljubavnu pesmu kao vodič po pitanju intimnosti i seksualnosti najverovatnije bi u različitim zajednicama bilo smatrano smešnim. Međutim, Pesma nad pesmama sadrži teme koje bi, ukoliko se poslušaju, preorijentisale seksualne odnose u skladu sa Božjim idealom – idealom koji uvek obnavlja ispunjenost i radost.

Dve teme će ukratko biti iznete u daljem tekstu: 1) intimnost koja se ne deli sa drugima i 2) pravovremena ljubav. Očigledno je da se ljubavna drama u pesmi odvija između Solomuna i njegove drage. Iako se i nevestini i mladoženjini prijatelji često pojavljuju (Pesma nad pesmama 1,4.5.11; 2,7; 3,7.8.11), intimnost između Solomuna i Sulamke skrivena je od tuđih pogleda (Pesma nad pesmama 5,16). (Zapazite: svi su svesni da je Solomun imao više žena. Ali su svi, takođe, svesni da je Solomun postao otelovljenje kršenja svojih mudrih saveta. Solomunovo iskustvo je takvo da moramo da činimo ono što kaže, a ne ono je činio.)

Kao što je u lekciji zabeleženo, Sulamka je „zid“ i „vrt zatvoren“ (Pesma nad pesmama 4,12; 8,10). Ona s pravom procenjuje da su njeno srce i nevinost dovoljno vredni da ih preda samo posvećenom, doživotnom bračnom drugu. Ona odbacuje iskušenje da postane „vrata“ za mnoštvo bezvrednih udvarača (Pesma nad pesmama 8,9). Toliko ima blagoslova koje ovakvo gledište donosi i boli koje bivaju izbegnute da se ne mogu izbrojati. Međutim, prostor će dozvoliti da se osvrnemo na makar jedno manje poznato opažanje u vezi sa ovim načelom.

Dok se tradicionalne/biblijske vrednosti o uzdržavanju od seksualnih odnosa pre braka često ismevaju kao idealističke, zastarele i kao one koje kvare radost i uživanje, ispostavlja se da je upravo suprotno. Navode se dokazi da stupanje u seksualne odnose sa brojnim partnerima pre posvećenja jednom partneru za ceo život (u braku) može da naruši izgled „visoko kvalitetnog braka“ (vidi: Galena K. Roades i Skot M. Stenli, *Before 'I Do': What Do Premarital Experiences Have to Do With Marital Quality Among Today's Young Adults?*, Charlottesville, Va.: The National Marriage Project, str. 5) Razmislimo o ovome na trenutak. Boga nikada ne bi trebalo posmatrati kao Onog koji ograničava čovekovo zadovoljstvo, već samo kao Onog koji ga uređuje da bi u odgovarajućem trenutku bio postignut maksimum. Ovde druga tema, pravovremena ljubav, stupa na scenu: misao vodilja Sulamke, koja zaklinje kćeri jerusalimske: „Ne budite ljubavi moje, ne budite je, dok joj ne bude volja.“ (Pesma nad pesmama 2,7; 3,5; 8,4) Seksualnost ne samo da je trebalo da bude izražena sa jednim partnerom za ceo život („Oči su mu kao u goluba“, Pesma nad pesmama 5,12; poznato je da isti par golubova ostaje zajedno ceo život), već i sačuvana dok se ne postigne lična zrelost i zrelost u međusobnim odnosima.

Trenutna svetska pojava koja krši oba ova načela iz Pesme nad pesmama jeste eksplozija rane izloženosti eksplicitnim scenama polnog odnosa preko interneta i drugih medija. Da ponovimo još jednom, posledice ovakve izloženosti, nema sumnje, proučavaće se u narednom periodu; ali neka preliminarna zapažanja potvrđuju da Božji putevi čuvaju potencijal za doživotnu seksualnu intimnost unutar braka, dok alternative često nanose štetu. Na primer, u članku časopisa *Time* govorilo se o populaciji mladih ljudi koji pokušavaju da trajno izbegavaju pornografiju. Zašto? Ne iz verskih razloga ili visokih moralnih ubeđenja, već zato što su „marinirali“ svoje umove u eksplicitnom seksualnom materijalu u takvoj meri da nisu bili u stanju da vrše normalne seksualne funkcije u stvarnom životu. Kao što je jedan otac u procesu oporavka nežno izrazio: „Reći ću svom sinu, biću otvoren sa tobom, sva izrazita stimulaturna sredstva, kao što je pornografija na internetu, nezdrava hrana i droge, mogu biti zabavna i doneti zadovoljstvo, privremeno...međutim, ona imaju mogućnost da umanje tvoju osetljivost na normalne, prirodne stvari i na kraju da te liše onoga što si mislio da će ti pružiti, sposobnost da doživiš zadovoljstvo.“ (Belinda Luskomb, „Porn and the Threat to Virility“ [*Time*, mart 2016]) *Time*: ac. 2. avgust 2017.

Dok pojedine jadne duše putem nedozvoljene seksualne aktivnosti doslovno uništavaju svoju sposobnost da osete seksualno zadovoljstvo, Bog pokušava da iskoristi sva moguća sredstva, uključujući i Pesmu nad pesmama, da sačuva i pojača emocionalno, duhovno i, da, fizičko zadovoljstvo koje brak može da pruži. Slava Njegovom imenu.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Iako je neophodno, može ipak biti teško otvoriti teme o seksualnosti u grupi kao što je subotnoškolski razred. Budite diskretni u predavljanju sledećih aktivnosti, i uzdržite se od upotrebe eksplicitnih seksualnih izraza kako nikoga ne biste uvredili. Zapamtite, najverovatnije da ima vernika koji se sada bore u toj oblasti.

1. Ranije je spomenuto da fizičko utiče na duhovno i obrnuto. Nigde to nije očiglednije nego u seksualnoj aktivnosti. Zamolite razred da razmisle zašto je to tako i da se prisete drugih primera međusobnog uticaja tela i duha.
2. Uživanje u „zemaljskim sladostima greha“ (Jevrejima 11,25) primamljivo je svima, pa i hrišćanima. Tradicionalno gledano, samoodricanje se smatra odgovorom kad je takva draž u pitanju, ali u svetlosti prethodnih razmišljanja, težnja ka višem zadovoljstvu u odnosu na manje vredno zadovoljstvo može se shvatiti kao motivacija. Proverite da li razred može da razradi ovu strategiju za brojna pitanja.
3. Zapazite sa kakvom pažnjom prema detaljima ličnosti u Pesmi nad pesmama opisuju jedno drugo. Kakva osobina karaktera koju poseduju podstiče takvo divljenje? Zašto je takva osobina rešenje za srećan brak

7. BIBLIJSKA DOKTRINA - REŠENJA ZA PORODIČNO JEDINSTVO

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Isus želi da negujemo jedinstvo jedni sa drugima. Toliko mnogo razloga možemo ponuditi u nameri da objasnimo zašto Isus želi da negujemo jedinstvo. Međutim, Hristos je naveo jedan razlog koji važnost jedinstva stavlja na vrh liste. Tekst za pamćenje za ovu sedmicu kaže da svi treba da budemo jedno u Ocu i Sinu „da i svijet vjeruje da si Me (Isus) Ti (Otac) poslao“ (Jovan 17,21). Prema tome, verovanje sveta u to ko je zapravo Isus, i odakle je, zavisi, u određenom pogledu, od jedinstva vernika.

Dakle, kako postupamo? Teret hrišćanskog jedinstva na globalnom nivou je ogroman. Međutim, jedinstvo na porodičnom nivou je stvarno. Odgovornost za takvo jedinstvo, prema tome, leži neposredno na našim plećima.

Međutim, teret je bio prvo na Hristovim plećima. Njegova pobjeda nad zlom (1. Jovanova 3,8), pomiriteljska priroda krsta (Efescima 2,13-16; Kološanima 1,21-23), i dostupnost Duha (Dela 2; 1. Korinćanima 12,13) pripremaju put da jedinstvo bude ostvareno među Njegovim narodom. Povežite ove događaje sa Hristovom novom zapovješću da volimo kao što je On voleo (Jovan 13,34), umirući sebi i sebičnosti (Rimljanima 6,3-7), uz to slušajući se (pokoravajući) među sobom (Efescima 5,21), i porodica će biti osnažena da odražava jedinstvo za koje se Isus molio (Jovan 17).

DRUGI DEO: KOMENTAR

Razmišljanje o jedinstvu

Pravo jedinstvo je divno posmatrati. Recept je jednostavan: različitost i slušanje među sobom, pokoravanje. Naravno, neko će reći: „Ne, potrebna vam je ljubav.“ ili „Potreban vam je Sveti Duh.“. Tačno. Međutim, ima nešto u vezi sa rečju *pokoravanje* što oblikuje sve ostale neophodne elemente. Previše lako razmenjujemo reč *ljubav* u svojoj porodici, a onda se pitamo zašto ova ljubav ne može da stvori toplo jedinstvo kome se nadamo. Možda da broj izgovorenih rečenica „Volim te“ odgovara istinskim delima pokornosti, prilike bi bile drugačije.

Pokoravanje ili postoji kao običaj unutar porodice ili uopšte ne postoji. Ako postoji samo jedan član porodice čija volja zahteva pokornost, a on sam nikad se ne pokorava, njihove porodične prilike mogu se različito nazvati, ali nikako jedinstvom.

Primer pokornosti je Isusov život. Vrhunac te pokornosti čuo se u Getsimaniji: „Oče, kad bi htio da proneseš ovu čašu mimo Mene! Ali ne Moja volja nego Tvoja da bude.“ (Luka 22,42) Ovde uočavamo ključ dubokog jedinstva između Oca i Sina. Isus je objasnio da Ga Otac nije ostavio samog i da je sa Njim, jer On (Isus) „svagda čini što je Njemu ugodno“ (Jovan 8,29). To nam govori da sam Isus nije izbegavao pokornost. Ova pojedinost je ključna jer je kasnije izraz *pokornost* upleten u crkvene sporove u vezi sa rukopoloženjem, ulogom polova i vođstvom. Bez obzira na ta važna pitanja, činjenica da je Car nad carevima živeo životom pokornosti uzdiže lična dela pokornosti kod svih onih

koji ozbiljno teže da budu nalik Hristu. Ako postoji neka institucija koja više od svih zahteva jedinstvo putem pokornosti, onda je to brak.

Ilustracija

Parovi mogu da dožive napredak u jednom trenutku koji može da promeni tok njihovog braka. Josif se oženio ženom čija je porodična dinamika nalagala da se neslaganja koriste kao prilike za „žive“ rasprave čiji je cilj bio da iznedri jednog pobednika i jednog gubitnika. Kada su pravila igre takva, stav odbrane i napada postaje pravilo. „Maslinov venac“ se dodeljuje onome ko nadmudri, omalovaži i verbalno zaprepasti svog protivnika. Pokornost nije dozvoljena, jedinstvo se ne postiže i odnosi se ne razvijaju.

Ni Josif ni njegova supruga nisu želeli ovakav ishod. Međutim, on se borio kako na najbolji način da komunicira sa svojom suprugom kako bi njihove rasprave mogle biti korenito promenjene u nešto konstruktivnije. Josif je trebalo da uveri svoju suprugu da oni ne moraju da budu dva odvojena pojedinca utvrđena u nadmetanju za superiornost i da je u njegovom najboljem interesu da nikada ne upotrebi njenu ranjivost, greške ili slabosti protiv nje da bi „pobedio“ u raspravi. Konačno, Josif je odlučio da upotrebi ono što je pokojni, čuveni bračni savetnik Gari Smoli nazvao „emocionalnom slikovitom rečju“ (priča čiji je cilj da prenese opažanja i emocije sa jedne osobe na drugu).

Otrprike u to vreme Josif i njegova supruga spremali su se na put u Siera Nevadu. Dok su sedeli kraj hladnog potoka sa zadivljujućim planinama u pozadini, ove planine iznenada su postale izvor Josifove parabole. Rekao je supruzi: „Svaki put kada dođemo u sukob, zamisli nas na vrhu jedne od ovih planina. Sada, mnogi parovi misle da se igraju dečje igre Car planine u toku sukoba u svom odnosu. „Pobednik“ je onaj koji može verbalno da dominira nad drugim do te mere da ga gurne sa litice. Međutim, ta pobeda je izveštačena. Nikada se neću igrati sa tobom na taj način: ne zato što sam dobar, već zato što je brak povezao naše članke dugim i čvrstim konopcem – ako ti padneš, padam i ja. To je istina, dvoje nas je, ali samo je jedan brak, jedan odnos. Biće u našem najboljem interesu ako činimo, govorimo i mislimo samo ono što će koristiti tom trećem entitetu između nas zvanom brak. Nema pobednika i gubitnika – oboje ili pobeđujemo ili gubimo.“ Ovakvo razmišljanje bilo je ključ jedinstva unutar Josifovog braka i porodice.

U osnovi, brak je jedinstveni eksperiment kojim se utvrđuje da li dve korenito drugačije osobe mogu da deluju kao jedno. Majk Mejson, u svojoj knjizi *Misterija braka (The Mystery of Marriage)*, predstavlja tu borbu na sledeći način: „Čak će se i najbližiji parovi neizbežno naći u sukobu volje, jer brak je buran, smeo pokušaj u skoro nemogućem stepenu saradnje između dva moćna centra sklona samoisticanju. Brak ne može a da ne bude peč konflikta, posuda u kojoj ove dve volje moraju biti istopljene i očišćene i tako usaglašene.“ (Sisters, Oreg.: Multnomah Press, 1985, str. 167). U svom sjajnom poglavlju pod nazivom „Pokoravanje“, on otkriva kako se ono može ostvariti. Podseća pomalo na priču o konopcu. „Koji je najmanji među vama on je veliki.“ (Luka 9,48)... Brak je u najboljem slučaju vrsta nadmetanja u kome se neguje praksa da gubimo ili da se čini da gubimo, odnosno borba za nadmoć između dve volje od kojih je svaka odlučna da izgubi. To je zaista jedini stav koji deluje u braku jer ga je Bog tako osmislio.“ (*The Mystery of Marriage*, str. 167)

Pismo

„Žene, slušajte svoje muževe... Djeco, slušajte svoje roditelje... Sluge, slušajte gospodare svoje.“ (Efescima 5,22; Efescima 6,1; Efescima 6,5) Kada se Pismo zloupotrebi, pre ili kasnije i ljudi bivaju zloupotrebjeni. Možemo samo zamisliti učestalost sa kojom su ova tri teksta bila korišćena da se izvrši suprotno od namera Duha. Ironično je to što je ispunjenost Duhom nasuprot opijanju alkoholom širi kontekst ovih tekstova (Efescima 5,18). Pitanje alkohola se ovde može loše protumačiti. Društveno slabija osoba je ta koja često oseti udarac njegovog uticaja. Ponekad, kultura napreduje na takav način da postaje isto toliko važno reći šta tekstovi ne znače koliko i reći šta znače. Možda je to ovde slučaj.

Pavlov izveštaj i prateći komentari o ovim društvenim dubletima u suprotnosti su s nebiblijskim izveštajima njegovog vremena koje je podsticalo grubo ponašanje kako bi se zaštitila čast muževa, roditelja i gospodara. (vidi: Džon Dibdal, ed., *Andrews Study Bible* [Berrien Springs, Mich.: Andrews University Press, 2010], str. 1549) Pavle je imao nešto drugo na umu. Iako se mnogo toga može reći (i trebalo bi reći) o odnosu robova i gospodara o kome Pavle razmišlja, tema o porodici za ovo tromesečje je u žiži našeg interesovanja.

Kad je reč o pouci o porodičnom jedinstvu za ovu sedmicu, teme kao što su pokornost, ljubav, i Hristov odnos prema Njegovoj crkvi mogu se pronaći u 5. poglavlju Efescima poslanice. I zaista, moramo ih pronaći zajedno. U suprotnom, komentatori mogu doći do sledećih zaključaka: „Samo žene treba da se pokoravaju, a muževima treba da se pokorava.“ Istina, reč pokoriti se ne odnosi se neposredno na muževe, ali činjenica da je prethodni tekst, koji govori o „pokoravanju jednih drugima“, „slušanju među sobom“ (Efescima 5,21), opšti rezultat ispunjenosti Duhom (Efescima 5,18) ukazuje da je malo verovatno da je Pavle mislio isključivo na žene kada je pisao tekst Efescima 5,21, osim ako se neko ne usuđuje da kaže da su samo žene ispunjene Svetim Duhom (zaključak koji patrijarhalni komentatori teško mogu da prihvate). Pavle sigurno ne misli da supruge ne treba da slušaju svoje muževe: ali on vidi takvu pokornost kao paralelu odnosa između Hrista i Njegovog naroda (Efescima 5,22-24). Međutim, paralela je osnovana samo kada su muževi žive metafore Hristove ljubavi (Efescima 5,25). Hristova dobrovoljna smrt da bi spasao svoju nevestu je najuzvišeniji čin pokoravanja koji je univerzum ikada video. Moguće je da se Pavlov izraz „slušajući se među sobom“ (pokoravajte se jedan drugome) primenjuje na brak u tom smislu da je muževljevo pokoravanje obuhvaćeno imperativom da treba voleti kao što Hristos voli.

TREĆI DEO: ZA PRIMENU U ŽIVOTU

Savremena idolatrija izražava se kroz samoobožavanje u kome je apsolutna autonomija cenjen etički princip: moja važnost, moje želje, moji prioriteti, moje ambicije, o mom načinu slaganja veša i pranja sudova se ne raspravlja. „Dokle god ne povređujem druge“, tvrdi ovaj etički princip, „mogu da činim šta želim.“ I, naravno, čovek može da čini šta hoće; ali čovek ne može samo da dobije šta želi ako hrišćanska zrelost, odnosi ispunjeni ljubavlju i porodično jedinstvo nisu ni na vidiku. Sada neka učenici u razredu razmotre ove duboke ali apstraktne teme iz lekcije i kažu kako ove ideje izgledaju kada se primene u praksi.

1. Kako muž ili žena, koji smatraju da bračni odnos nepravedno favorizuje samo želje bračnog druga, mogu započeti razgovor kao način preduzimanja koraka prema jedinstvu? Budite određeni.

2. Koje porodične strategije mogu pomoći otuđenoj deci da osete da se njihova mišljenja i želje cene u porodici bez izokretanja paradigme autoriteta roditelj/dete.

3. Pokornost, ljubav i posvećenost treba da budu izražene ne samo rečima, već i pomoću stotinu sitnih, svakodnevnih postupaka unutar porodice. Koje od ovih postupaka koristite da porodicu održite jedinstvenom?

8. BIBLIJSKA DOKTRINA - RAZDOBLJE RODITELJSTVA

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Imati decu u biblijsko vreme bilo je veoma važno. Majke su molile Boga (ili svoje supružnike) da im podari dete. Bog je ponekad delovao na čudesan način (setite se Ane koja je plakala pred domom Gospodnjim, ili Rahilje koja je pomišljala na smrt jer je bila nerotkinja). Danas je tema dece složena i obuhvata čitav niz pitanja, kao što su neplodnost, kontrola rađanja, abortus, usvajanje, samohrano roditeljstvo, metode discipline. Kakav god teret da neko nosi u vezi sa decom, najvažnije je da zapamtimo da Bog duboko brine o prilikama svake porodice. To je lakši deo. Proširiti tu istu brigu na sebe ili one za koje možda verujete da donose rđave odluke kada su deca u pitanju – to je teži deo.

Podizanje dece može se smatrati ogrankom stvaranja učenika. Iako Pismo nudi pregršt smernica za roditelje (2. Korinćanima 12,14; Efescima 6,4; Kološanima 3,21), većina porodica na koje je pažnja usmerena u Bibliji pružiće mnoštvo primera o tome šta ne činiti prilikom podizanja dece (na primer: imati miljenike, zanemarivati disciplinu, živeti bezbožnim životom). Ali ako možemo učiti iz njihovih i svojih grešaka, onda će svako dete biti zvezda na nebeskoj kruni svojih roditelja. Međutim, u nadi da će naša deca biti spasena, tekst Priče 22,6. naveden je na način koji se ne uklapa dobro sa slobodnom voljom i metanarativom velike borbe. Nadamo se da će kratko proučavanje ovog čuvenog teksta uz molitvu pružiti pojašnjenje i ponuditi druge opcije u tumačenju.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Pismo

Tekst Priče 22,6. redak je stih koji poseduje pravu meru nejasnoće u prevodu i teološke važnosti i koji stvara ili egzistencijalnu nadu ili psihološku traumu – ili i jedno i drugo. To je egzegetski zanimljiv delić starozavetne knjige mudrih izreka čiji potencijalni engleski prevodi mogu biti doslovno suprotni jedni drugima. Priče 22,6. pripadaju kratkoj listi Dagleasa Stjuarta „Moji omiljeni pogrešni prevodi“ koju je izneo u februaru 2013. godine na svojim predavanjima *V.H. Grifit Tomas Memorijal Lideršip*. Proučavanje ovog stiha može poslužiti kao mikrokosmos za izazov, uzbuđenje i iznenađenje koji dublje proučavanje Biblije čine vrednim. Ovaj stih je možda najpoznatiji ili najcitiraniji stih o podizanju dece u Starom zavetu i to ga čini vrednim analiziranja dok razmišljamo o roditeljstvu u lekciji za ovu sedmicu.

Standardni prevod

Ono što ja nazivam standardnim prevodom jeste prevod koga slede skoro svi engleski prevodi (i mnoštvo nemačkih i francuskih prevoda), koji su prilično slični prevodu Biblije kralja Džejmsa: „Uči dete prema putu kojim će ići, pa neće odstupiti od njega ni kad ostari.“ (Priče 22,6)

Kao prvo, lekcija iznosi ključnu pojedinost koju ćemo ukratko ponoviti. Bez obzira kako glasi prevod ovog teksta, ne znači da je svako zalutalo dete neposredna posledica lošeg roditeljstva: o tome više nećemo raspravljati. Uvek moramo uzeti u obzir literarni žanr teksta, a ovaj spada u antologiju mudrosti punu poslovice i jezgrovitih (kratkih, snažnih i značajnih u izrazu) izreka. Poslovica ne bi bila poslovica da obuhvata listu ograničenja, izuzetaka i izuzimanja. Dakle, ovaj stih treba shvatiti kao

opšte načelo kako iskustva u ranim godinama mogu imati dugoročne posledice. Roditeljska krivica i/ili roditeljska sigurnost, prikazane u pitanju: „Kada će moje dete poći putem kojim treba da ide?“, treba da budu pretvorene u razmišljanje roditelja, naučene pouke i stalnu molitvu.

Pobornici standardnog prevoda moraju da odbrane izraz „putem kojim treba da ide“ jer tekst na jevrejskom glasi „prema njegovom putu“. Međutim, oslanjajući se na opštu svrhu Priča Solomunovih, prevodioci su na osnovu konteksta bili uvereni da je „put“ u ovom slučaju put mudrih i pravednih za koji su se Solomun i prijatelji zalagali, pa su umetnuli reč „treba“ da bi sačuvali tu ideju. Mali otpor prema tom prevodu pružaju oni koji smatraju da se „njegov put“ odnosi na lično otkrivanje njegovih ili njenih profesionalnih sklonosti i primanje ohrabrenja u tom pravcu. Ovakvo gledište predstavlja smer koji *Biblijski komentar adventista sedmog dana* zauzima u vezi sa ovim stihom napominjući da „životni poziv treba da bude u skladu sa prirodnim sklonostima“ (*The SDA Bible Commentary*, 3. sveska, str. 1020). Pojedinci, međutim, smatraju da ovakvo gledište nameće anahronično psihološko sagledavanje teksta koje izlazi izvan okvira tema Priča Solomunovih.

Mali broj prevoda

Još jedan prevod je isto tako protiv upotrebe glagola „trebati“ u izrazu „putem kojim treba da ide“ zbog uverenja da treba prihvatiti jevrejski izraz „prema njegovom putu“. Takođe, Dag Stjuart sa još jednom grupom, imajući poteškoće sa jevrejskom rečju *na'ar* koja je u standardnom prevodu prevedena kao „dete“, opredelio se za „mladi koji nisu stupili u brak“. (Predavanja Daga Stjuarta iz 2013. godine pod nazivom „Moji omiljeni pogrešni prevodi“ možete pogledati na www.youtube.com/watch?v=DJnnblypnz8&t=16s) U svetlosti ovog predloga, stih se sada pre odnosi na naše tinejdžere nego na malu decu. Stjuart predlaže sledeći prevod: „Učite adolescenta prema njegovom putu, i neće odstupiti od njega ni kada ostari.“

Tekst se sada shvata kao obećanje: ne da dobro roditeljstvo garantuje dobre rezultate, već da će nemarno roditeljstvo koje udovoljava tinejdžerovom nedisciplinovanom „putu“ doneti dugoročne štetne posledice. Stjuart navodi prevod srednjovekovnog jevrejskog filozofa Ralbaga (akronim za Rabbi Levi ben Gershon): „Uči dete prema njegovim rđavim sklonostima, i on će u životu nastaviti da ide rđavim putem.“

Dakle, zašto ovakav ugao posmatranja prilikom prevoda nije u većoj meri zastupljen u savremenim verzijama? Verovatno da postoji određena prevodilačka inertnost nastala zbog opšteprihvaćenog/ranog prevoda kome se kasnije verzije teško odupiru. Gordon Hugenberger navodi teoriju o mogućem početnom pogrešnom koraku: „Verovatno raniji prevodioci nisu shvatili tekst kao opomenu, ne zbog bilo kakve poteškoće u jevrejskom jeziku, već zato što on gradi prvu rečenicu kao ironičnu zapovest. Ona govori čitaocu da učini nešto što ne bi trebalo da čini: 'Učite decu prema njegovom putu.' Zapravo, takvo retoričko sredstvo koje se u potpunosti odomaćilo u literaturi mudrosti kao što su Priče Solomunove, koristi sarkazam radi dobrog efekta. Uporedite: Priče 19,27. 'Nemoj, sine, slušati nauke koja odvodi od riječi razumnijeh.'" (Gari D. Praktiko, Majls V. Van Pelt, *Basics of Biblical Hebrew Grammar* [Grand Rapids: Zondervan, 2007], str. 163)

Hiljadu godina staro tumačenje...

Sledeći prevod je više istorijsko tumačenje nego prevod. Međutim, ima dovoljno prikupljenih dokaza koji ga čine izazovnom mogućnošću.

Ukoliko pogledate Lenjingradski kodeks, koji je najstariji kompletan rukopis jevrejske Biblije (Starog zaveta), pronaći ćete beleške na marginama. Njih su zabeležili Masoreti, grupa jevrejskih pisara i skolara između 600. i 1000. godine, koji su osmislili dijakritičke znake za jevrejski tekst koji se pisao samo suglasnicima u pokušaju da standardizuju izgovor. Drugim rečima, dodali su sistem samoglasnika u tekst kako jevrejska zajednica ne bi zaboravila kako da izgovara/čita jevrejski jezik. Takođe su napisali tehničke i lingvističke beleške na marginama. Upravo nam ove beleške jasno daju hiljadu godina star uvid u to kako su oni razumeli tekst Priče 22,6.

Shvatanje teksta Priče 22,6. od strane Masoreta proteže se unazad sve do Enoha i pisanja njegovog imena. Postoje dva načina zapisivanja Enohovog imena na jevrejskom. Masoreti su drugi oblik pisanja zabeležili na marginama. Enohovo ime obično sadrži ono što nazivamo *holem waw* (*holem waw* daje glas „o“ u Enohovom imenu). Međutim, postoje tri primera kada se piše „nepravilno“ jer sadrži samo *holem* (koji i dalje daje isti zvuk „o“).

Imajući na umu da postoji više od jednog Enoha, zapažamo da se nepravilan zapis Enohovog imena u masoretskim rukopisima prvi put javlja u tekstu 1. Mojsijeva 25,4. Masoreti su na svojim marginama za taj stih zabeležili da su tri teksta koja sadrže ovu nepravilnu upotrebu: 1. Mojsijeva 25,4, 4. Mojsijeva 26,5 (ovaj slučaj je malo drugačiji jer je reč „Hanochites“, ili možemo reći Enohova porodica ili „Enohiti“, ta koja ima nepravilnu upotrebu), i Priče 22,6. Drugim rečima, Masoreti primećuju da se Enohovo ime sa njegovim alternativnim načinom zapisivanja spominje u Pričama 22,6.

Ali, čekajte: Enohovo ime se ne javlja u Pričama 22,6. – ili se javlja? Radi se o tome da se glagolski oblik „učiti“ u Pričama 22,6. piše potpuno isto kao nepravilan oblik Enohovog imena. (Jedna napomena za one koji znaju jevrejski: istina je da su Masoreti mogli komentarisati o Kal imperativu glagola *chanak*, ali nepotpun *holem* se prema Vilhelmu Geseniusu po pravilu koristi sa Kal imperativom. Zar nije verovatnije da bi oni pre pribeležili nepravilnu varijantu reči „Enoh“ nego uobičajenu konjugaciju glagola *chanak*?)

Štaviše, Masoreti prave belešku na margini u vezi sa Pričama 22,6, koja je neposredno povezana sa jevrejskom rečju „Enoh/učiti“. Njihova napomena na margini, koja nije u formi rečenice, doslovno glasi: „dva puta“, „početak“, „stih“, „Matusal“. Da ponovimo, to je masoretski komentar jevrejske reči *hanoch*, koja bi u engleskom mogla da znači ili „Enoh“ ili „učiti“. Uobličen engleski prevod masoretske beleške na margini u vezi sa tekstom Priče 22,6. glasi: „U dva primera rečju (*hanoch*) započinje stih... Matusal.“ Zar nije zanimljivo što se ovde spominje Matusal? Činjenica da je Matusal spomenut u okviru komentara reči *hanoch* otvara mogućnost da se *hanoch* tumači, ili shvati kao, „Enoh“, umesto, ili pored, prevođenja reči *hanoch* kao „učiti“.

Drugi primer u kome tekst počinje ovom rečju „Enoh/učiti“ jeste 1. Dnevnika 1,3, koji glasi: „Enoh, Matusal, Lameh.“ Ovaj Enoh je onaj isti Enoh koji je hodao sa Bogom u 5. poglavlju 1. Mojsijeve. U svetlosti ove beleške na margini, čini se mogućim da su Masoreti (koji su živeli i disali u skladu sa jevrejskom Biblijom) imali Enoha na umu kada su čitali Priče 22,6, a moguće i Matusala. Sledi tumačenje zasnovano na prevodu Josifa Lukovskog, kome smo zahvalni za čitavu ovu diskusiju: „(Iskoristite primer Enoha) Učite (Enoh) dete prema njegovom putu (tj. Enohovom putu); čak i kada ostari (poput Matusala) neće odstupiti od njega.“ (Priče 22,6)

<https://hermeneutics.stackexchange.com/questions/21709/what-is-the-proper-translation-of->

[proverbs-226/21787#21787](#)) Slobodno parafrazirano, tumačenje Lukovskog moglo bi se prevesti: „Podiži svoju decu prema Enohovom putu, i ostaće verni i kad ostare kao Matusal.“

Vrlo je moguće da su Masoreti shvatili ovaj stih kao ohrabrenje upućeno roditeljima da podižu decu tako da lično upoznaju Boga i hodaju sa Njim onako kako je Enoh činio. Kao rezultat, istrajan pravedan život omogućiće im da dožive duboku starost (vidi: 2. Mojsijeva 20,12) – kao što je omogućio najstarijem čoveku koji je ikada živio, Enohovom sinu, Matusalu.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Svi želimo da naša deca pođu Enohovim putem, bez obzira da li su Masoreti mislili na njega u Pričama Solomunovim ili ne. Činjenica da Enoh nikada nije doživeo smrt služi kao analogija nade koju imamo da naša deca nikada neće iskusiti konačnu/dругu smrt (Otkrivenje 20,14).

1. Kako „hodaње sa Bogom“ možemo učiniti toliko privlačnim svojoj deci da oni to sami požele kao što i mi roditelji želimo?

2. Jedan hrišćanski govornik koji je upravo završio pisani projekat javno se zahvalio svojoj porodici za njihovu podršku. „Želeo bih da se zahvalim svojoj supruzi, koja mi je s ljubavlju pomogla... i deci, koja su me s ljubavlju onemogućavala da radim.“ Deca mogu biti i blagoslov i iskušenje (možda je iskušenje blagoslov). Na koji način su vam deca u životu pomogla da sazrite i oblikujete svoj karakter?

9. BIBLIJSKA DOKTRINA - VREME GUBITKA

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Ponekad poželimo da kroz određene faze u porodičnom životu nikada nismo morali da prođemo. Neke su neizbežne, ali ipak veoma bolne, kao što je eventualni gubitak zdravlja ili smrtni slučaj. Druge, opet, nikada nismo mogli ni da zamislimo. Ko bi sanjao da bi dan našeg venčanja, dok stojimo pred prijateljima i porodicom, mogao takođe biti uvod u preljubu, zavisnost ili nasilje u porodici? Međutim, to se dešava sve vreme. U ovoj lekciji razmišljaćemo o pojedinim ozbiljnim stranama porodičnog života kojima ćemo biti izloženi, i pristupićemo im oslanjajući se na biblijske i hrišćanske pouke.

Nema sumnje da su naše fizičko zdravlje i blagostanje predmet brige našeg Gospoda. Kada mi patimo i On pati: „On bolesti naše nosi i nemoći naše uze na se.“ (Isaija 53,4) Kad bismo pomislili da je Mesija kada je došao na ovaj svet imao hitnije odgovornosti nego da provodi vreme lečeći pojedince, ne bismo bili u pravu. Upravo je na taj način u najvećoj meri provodio svoje vreme. Možemo pretpostaviti da se Njegovo srce nije promenilo u tom pogledu. Prema tome, Njegova uvek prisutna briga i staranje za bolesne treba zauvek da obeleže službu onih koji nose Njegovo ime.

„Verovao sam ti!“ Ton kojim čitamo ove reči otkriva stvarnost da se često izgovaraju nakon bolnih dela izdaje. Isus lično zna kako izgleda biti izneveren (Luka 22,48) i može da saoseća sa svima onima čije je poverenje uništeno. Čak i Njegove reči u vezi sa preljubom (Matej 5,28), iako se često čitaju u svetlosti lične svetosti, mogu se posmatrati kao pokušaj očuvanja bračne posvećenosti mudrim sprečavanjem da se u srcu gaji ono što zakon osuđuje u telu.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Pogled na svet Boga koji pati

Na određenom nivou, svi se mi intelektualno moramo boriti sa stalnim bolom i patnjom u svetu. Josif je doživeo prvu ozbiljnu borbu u vreme nezvanične memorijalne službe u toku koje je morao da pogleda u oči jedne majke i kaže joj o Bogu koji je bio prisutan kada je njen sin (Josifov najbolji prijatelj iz osnovne škole) doživeo povredu glave u saobraćajnoj nesreći i kada je kasnije samoubistvom okončao svoj veoma težak život. Josif nije imao ni dvadeset godina kao ni njegov najbolji prijatelj. Često je teško znati šta reći u takvim trenucima. Nema sumnje da Josifu nije bilo nimalo lako. Međutim, bilo bi još teže da Bog o kome je Josif pričao majci svog najboljeg prijatelja nije posmatraro svog Sina kako visi i umire na krstu. Naš Bog je ispio čašu ličnog bola i patnje i zato iz iskustva može da govori o našem bolu. On je jedinstven među svim „bogovima“ u ovom pogledu.

Dok u ovoj lekciji razmišljamo o trenucima gubitka koji nas suočavaju sa nizom različitih oblika patnje, ključno je da pravi Bog – ne bog koji je sebe izolovao od patnje – bude prisutan u razgovoru. U knjizi *Hristov krst (The Cross of Christ, Downer's Grove, Ill.: InterVarsity Press, 2006)* pokojni sveštenik Džon R. V. Stot zabeležio je čuvenu misao: „Nikada ne bih mogao da verujem u Boga da

nije bilo krsta... Kako bi neko u stvarnom svetu bola mogao da obožava Boga koji je neosetljiv na to?“ On dalje kaže da naše patnje postaju podnošljivije u svetlosti Njegove patnje. Zaista istinito.

Ohrabrujući primeri

Kada neko nama drag izgubi zdravlje ili kada se to nama dogodi, Eni Džonson Flint, i lepota koja teče sa njenih prstiju obolelih od artritisa, može poslužiti svima nama. Kao dete ostala je siročić. Na kraju je obolela od teškog oblika reumatoidnog artritisa, od koga joj se telo iskrivilo i iscrpilo od bola. Dobila je i rak, nije više mogla da kontroliše fizičke funkcije, a kasnije se borila i sa gubitkom vida. Njen bol i telesna patnja bili su toliko snažni da je njen biograf kada ju je poslednji put video izjavio da je sa sedam ili osam jastuka ublažavala stanje svoga tela. Ipak, iz ove obogaljene Božje kćeri potekla je sledeća himna hvale.

On izliva više blagodati kada tereti postaju sve teži,
On šalje veću snagu kada se napori umnožavaju;
Kada se jave nove nevolje, On dodaje svoju milost,
Kada se iskušenja umnožavaju, On umnožava mir.

Kada iscrpimo svoje spremište istrajnosti,
Kada nas snaga izdaje na polovini dana,
Kada dođemo do kraja svojih prikupljenih sredstava
Obilni darovi našeg Oca tek počinju.

Ne plaši se da će tvoje potrebe biti veće od onoga čime te On obasipa,
Naš Bog uvek čezne da nam pruži pomoć;
Čvrsto se oslonite na ruku večnog Dobročinitelja,
Otac će poneti i tebe i tvoj teret.

Njegova ljubav nema granica, Njegova blagodat nema mere,
Njegova sila nema granice poznate čoveku;
jer On iz beskrajnog bogatstva u Isusu
daje i daje i uvek iznova daje.

Kada razmišljamo o gubitku života, treba da se setimo preminulog Henrija Vajta, najstarijeg sina Elen Vajt. On se prehladio, dobio upalu pluća i postao smrtno bolestan. Elen Vajt se priseća dirljivih trenutaka provedenih sa svojim sinom: „Kada je Henri Vajt, naš najstariji sin, bio na samrtnoj postelji, rekao je: 'Postelja bola je dragoceno mesto na kome je Isus prisutan.'“ (*Selected Messages*, 2. sveska, str. 274) U decembru 1863. Džejms i Elen Vajt izgubili su svog „dragog pesnika“. Zamolio ih je da bude sahranjen kraj svog malog brata Džona Herberta, da bi mogli zajedno ustati prilikom vaskrsenja. Imao je samo šesnaest godina kada je umro, ali je ostavio zadužbinu stečenu iskustvom: Isusovo prisustvo i obećanje o vaskrsenju. Ova dva dara čine sve podnošljivim.

Koren nasilja i preljube

Bilo da smo hrišćani ili ne, svi treba da pohvalimo Isusa iz Nazareta zbog Njegove sklonosti da razotkrije koren ljudskog zla. Većina ljudi može da prepozna društvene probleme, kao što su nasilje u porodici i preljuba, ali ne uspevaju da predlože dovoljno stroga rešenja koja će uneti značajnu promenu. Isus, sa druge strane, nije imao ni najmanju sumnju kad je reč o razotkrivanju, a zatim i

uništenju, korena ovih poroka. Pošto se pouka dotakla teme porodičnog nasilja i nevernosti, dobro ćemo postupiti ukoliko obratimo pažnju na Isusovo pronicljivo opažanje kad su ove teme u pitanju.

Isus prati klicu bračne nevernosti i ubistva (vrhunac nasilja) do aktivnosti u kojima svi lično učestvujemo (Matej 5,21.22.27.28). Otrežnjujuća stvarnost je da požudno oko i gnevan duh stavljaju svakoga od nas na put koji se, ukoliko se ne kontroliše, završava preljubom i ubistvom. Ako to zvuči previše ekstremno, razmotrite Isusovo upućivanje na najviši sud u zemlji, Sinedrion, i na kraju na „pakao ognjeni“ samo zbog gnevni i prezrivi reči izgovoreni nekome (Matej 5,22). Ovaj jezik ne predstavlja hiperbolu, već surovu stvarnost da su ubistvo i preljuba hrastovo drveće unutar žireva požude i gneva.

Isus i upozorava i predupređuje kada se bavi seksualnim grehom i ubistvom (krajnjim nasiljem). On dovodi „bitku do neprijatelja“ u početnoj fazi: tj. do požudnog pogleda i gnevne reči. On nije toliko nevešt da čeka da sprečava nasilje čoveka izbezumljenog od gneva, ili da očekuje seksualnu vernost od nekoga ko se potpuno predao požudnom gledanju ili maštanju. Zamislite društvo (porodicu, crkvu, državu) koje je ozbiljno shvatilo Isusove reči i od ranog doba ulilo osećanje užasa ili sramote ukoliko neko bude gajio neobuzdan gnev, i osudilo svaku senzualnost koja podstiče požudne misli ili poglede.

Tragično svedočanstvo

Ponadali bismo se da su domovi koji kažu da slede Isusa – hrišćanski domovi – izuzeti od porodičnog nasilja: ali, naprotiv, Bendžamin Kejes, iz Centra za proučavanje trauma na Univerzitetu Ridžent, iznosi činjenicu da je „u hrišćanskim brakovima porodično nasilje učestalije nego u nehrišćanskim domovima“. (Šarlin Aron, „Domestic Abuse in the Church: ‘A Silent Epidemic’“, 5. februar 2006, preuzeto sa www1.cbn.com/cbnnews/us/2016/January/Combating-Domestic-Abuse-in-the-Church) Da li ste iznenađeni? Možda iskustvo poput Marleninog treba istaći u prvi plan. „Žena koju ću zvati Marlena obratila se svom pastoru za pomoć. ‘Moj suprug me zlostavlja’, rekla mu je. ‘Prošle sedmice me je oborio i šutirao. Slomio mi je jedno rebro.’ Marlenin pastor bio je saosećajan. Pomolio se sa Marlenom – a onda joj rekao da se vrati kući. ‘Pokušaj da budeš pokornija’, savetovao ju je. ‘Uostalom, tvoj suprug je tvoja duhovni vođa.’ Dve sedmice kasnije, Marlena je pronađena mrtva – ubio ju je suprug koji je bio sklon zlostavljanju. Vernici njene crkve nisu mogli da veruju. Marlenin suprug bio je učitelj u nedeljnoj školi i đakon. Kako je mogao da učini tako nešto?“ (Čak Kolson, „Domestic Violence Within the Church: The Ugly Truth“, 20. oktobar 2009, preuzeto sa www.christianheadlines.com/news/domestic-violence-within-the-church-the-ugly-truth-11602500.html).

Podsetite svoj razred da su autori pouke koji su u ovoj sedmici stavili naglasak na nasilje u porodici potpuno svesni da su njihovi slušaoci hrišćani koji sede u vašem subotnoškolskom razredu. Proučavanje ove lekcije pruža priliku da se bavite onim što se naziva „tiha epidemija“ i da je razotkrijete, ohrabrujući one koji trpe nasilje da već danas potraže pomoć.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Iako je pouka za ovu sedmicu bila zaokupljena sumornijim životnim iskustvima, ona se bavi onim što se zaista događa u domovima vernika. Pojedincima u subotu ujutru nije uvek „srećna Subota“. Vaš

subotnoškolski razred pruža priliku onima koji su povređeni da podele svoje iskustvo i zatraže pomoć. Posebno obratite pažnju na te trenutke. Razgovarajte o praktičnim načinima na koje crkve mogu postati utočišta za porodice u nevolji. Sledi nekoliko predloga kako možete započeti razgovor.

1. Jedan od načina da stvorite isceljujuću zajednicu u crkvi jeste da povežete one koji su patili u prošlosti sa onima koji sada pate. Čak i oni koji sada pate mogu poslužiti drugima koji trenutno doživljavaju patnju. Zamolite razred da razmisli o načinima na koje mesna crkva može da ostvari ovaj cilj, nadahnjujući ih sledećim navodom: „Oni koji su podnosili najveće žalosti često pružaju i najveću utehu bližnjima, šireći sunčevu svetlost kuda god prolaze. Takvi su svakako bili oplemenjeni i omekšani svojim nevoljama; oni nisu izgubili poverenje u Boga kada su ih okružile nevolje, već su se još čvršće oslonili na Njegovu zaštitničku ljubav.“ (*Selected Messages*, 2. sveska, str. 274)

2. Nasilje u porodicama predstavlja problem iz više razloga. Međutim, posebno je opasna činjenica da se često skriva ćutanjem i poricanjem. Kao što je Biblija transparentna kad su dela zlostavljanja unutar poznatih porodica u pitanju (1. Mojsijeva 4,8; 1. Mojsijeva 337,17-36; 2. Samuilova 11,4; 2. Samuilova 13,14), tako se nasiljem u svim oblicima, unutar porodica, treba baviti radi sigurnosti, odgovornosti i hrišćanske posvećenosti. Kako mesna crkva može da omogući žrtvama nasilja da pronađu utočište unutar njenih zidova?

10. BIBLIJSKA DOKTRINA - TRENUCI NEVOLJE

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

„Trenuci nevolje“ deo su svih odnosa koji prevazilaze puko poznanstvo. Predupređivanje pomoću mudrih hrišćanskih načela treba uvek da bude naš izbor. Međutim, pre ili kasnije, sukobi će se uvući čak i u najbliskije i najzdravije odnose. Na sreću, u Bibliji pronalazimo mnoštvo zapažanja koja nas uveravaju da sukobi ne moraju da prerastu u veliki ogranj koji uništava porodice i prijateljstva.

To što nam je rečeno da volimo i budem ljubazni (Jovan 13,34.35), da živimo u miru i skladu jedni sa drugima (Rimljanima 15,13-16), i da praštamo (Efescima 4,31.32) može zvučati kao banalan porodičan savet za hrišćane. Međutim, upravo su to stavovi koje čovek brzo zaboravlja u vreme sukoba. U situaciji kada emocije eskaliraju možda je najteže setiti se da naše hrišćanstvo treba da bude očigledno i u tim trenucima. Da iskažemo to još jednostavnije, mogli bismo reći da je naše hrišćansko svedočanstvo postojano ili da je doživelo pad ne kada smo u crkvi, dok se molimo, ili proučavamo Bibliju, već kada smo u privatnosti svoga doma, kada smo zauzeti oko svoje porodice.

Pošto su članovi porodice skloni da učine ili kažu nešto zbog čega će na kraju žaliti, opraštanje postaje ključna komponenta u razgovoru o porodičnim problemima. Biti onaj koji je brz da oprost, onaj ko ne beleži greške iz prošlosti, i ko na pasivan način nije ljut na drugu osobu (dok se pretvara da je oprostio) nije ništa drugo nego čudesno. Jedan par ispričao je kako je njihovo opraštanje moralo da se produbi kada su se venčali: „Naši nedostaci karaktera došli su do izražaja kada smo se venčali. Morali smo da naučimo da oprostimo jedno drugom pojedine greške, kao i da oprostimo kakvi smo kao osoba.“ Da bismo opraštali na ovaj način i ispoljavali hristoliko praštanje prema članovima svoje porodice, u središtu naše pažnje treba uvek da bude da je Bog oprostio nama preko Hrista (Efescima 1,7).

DRUGI DEO: KOMENTAR

Pismo

Propoved na Gori predstavlja izlaganje o svetosti, primer poučavanja o moralnim vrednostima, i smatra se „Manifestom Carstva“. Manifest objavljuje namere i ciljeve vlade ili pokreta. Priroda i karakter Carstva koje je Isus predstavio prikazani su u Njegovoj najpoznatijoj propovedi. Ne čudi što ona na dvostruki način služi kao bogati izvor porodičnih saveta i mudrosti. Načela Carstva su prikazana u kontekstu odnosa; prema tome, porodični odnosi su laka meta budući da su cilj Božjeg carstva.

U lekciji se spominje Hristov savet: „Licemjere, izvadi najprije brvno iz oka svojega, pa ćeš onda vidjeti izvaditi trun iz oka brata svojega“ (Matej 7,5) kao načelo koje nam može pomoći da sprečimo sukob. Ovaj stih i okolni tekst verovatno su od svega što je Hristos ikada izgovorio u najvećoj meri korišćeni i pogrešno primenjavani. Dakle, ovaj deo zahteva dalje proučavanje.

Ako postoji ijedna rečenica u celom Pismu koja se probila u verbalni arsenal Zapadne kulture, poznata i hrišćanima i pobornicima sekularizma, onda je to: „Ne sudite da vam se ne sudi.“ (Matej 7,1) Ova mudra, poučna izreka, naravno, predstavlja kontekst u kome Isus govori o „brvnu“ i „oku“. Nažalost, ova rečenica je preuzeta od strane relativističkog pogleda na svet i svuda se koristi u nameri da se odvrati svako ko želi da ukaže da neko čini nešto pogešno, što bi, naravno, značilo „suditi“ toj osobi. Da zadržimo ovu diskusiju u okvirima odnosa. Brakovi ne bi mnogo napredovali, ili bi ozbiljno „zakržljali“, ukoliko sudove o onome što je ispravno/pogrešno, dobro/loše, s ljubavlju/bez ljubavi, od pomoći/štetno ne bi mogli redovno da iznosimo bez prizivanja reči „ne sudi“, koje zaustavljaju dijalog. Svako ko imalo poznaje Bibliju ili Isusove pouke zna da to sigurno nije odgovarajuća primena ove rečenice. Dakle, šta je odgovarajuća primena ovog Hristovog učenja? Kako može biti ključ u sprečavanju, i možda rešavanju, sukoba, naročito u porodicama?

Možda najbolji način da shvatimo svrhu teksta Matej 7,1-5. jeste da vizuelno predstavimo sliku koju Isus želi da dočara. Ona se sigurno ne odnosi na poricanje postojanja problema u porodicama drugih ljudi ili u našoj porodici. Problemi veličine brvna (*δοκός*: daska veličine podne ploče u Solomonovom hramu, 1. O carevima 6,15) vire iz naših očiju. Međutim, Isus ovde pravi upadljivo poređenje. Oni sa velikim problemima, brvnima, ispravljaju/ukoravaju one sa manjim problemima, onima koje Isus poredi sa trunom: i to čine na licemeran način (Matej 7,5). Upravo je ovakav stav veoma poguban za odnose – onaj koji čini užasan greh, možda u stanju potpunog poricanja, napada neki sitan greh koji kao uz pomoć mikroskopa zapaža u drugome. Često je najbolji način da neko prikrije sopstvene greške da oštro napadne druge zbog njihovih grešaka. Ovakvo ponašanje je formula za propast u odnosima, uključujući bračne i porodične.

Zadivljujuće je to da Isus pruža nadu da dve osobe mogu da stoje jedna pored druge, oslobođene kamena spoticanja da traže trun u oku drugoga. Ova nada je radosna vest za odnose između muževa, žena, roditelja, dece, braće i sestara. Naši problemi, pitanja ili gresi ne moraju imati poslednju reč u slabljenju naših međusobnih odnosa. Sukob ne mora da bude velik, ali Isusovu jednostavnu, pa ipak ne laku, zapovest treba da poslušamo: „Izvadi najprije brvno iz oka svojega, pa ćeš onda vidjeti izvaditi trun iz oka brata svojega.“ (Matej 7,5) Ovo je, dakle, stav koji sprečava sukobe i koji ih rešava kada prete da ugroze odnose: 1) Pre nego što se neko usredsredi na tuđ problem, treba da pristupi sa stavom da su njegovi problemi veći od tuđih na koje se usredsređuje. 2) Zamolite drugu osobu da ukaže na smetnje (brvno) kojima se nismo bavili ili smo ih poricali. 3) Zatražite oprost za svoje grehe, koji su, ukoliko su poput brvna, naneli mnogo više štete u odnosima nego trun kojim se bavite. 4) Ako je sve u redu, neko može da upita (Matej 7,7) da li je sada dobar trenutak da podeli brige sa svojim bračnim drugom o rastu i očuvanju njihovog odnosa. Hristov savet, prisustvo Svetog Duha, i ponizan, poučljiv stav dosta će doprineti sprečavanju i rešavanju sukoba. Osuđivački, licemerni napad na tuđe pogreške neće uroditi plodom u rešavanju problema i verovatno će samo izazvati istu reakciju. Isus je to znao i zato je upozorio: „Ne sudite, da vam se ne sudi.“ (Matej 7,1)

Opraštanje

Tajna (ako se može tako nazvati) kako možemo opraštati krije se u tome da živimo životom osobe kojoj je oprašteno: „Budite jedan drugome blagi,... praštajući jedan drugome, kao što je i Bog u Hristu oprostio vama.“ (Efescima 4,32) Međutim, intelektualno prihvatanje da nam je Bog oprostio razlikuje se od toga da stvarno živimo kao oni koji su primili opraštenje u svom životu. Nigde u Pismu ova razlika nije upadljivija nego u Isusovoj čuvenoj priči u tekstu Matej 18,23-35. o sluzi koji nije bio

spreman da oprostí. Iz ovog ugla, mogli bismo reći da sluga koji nije bio spreman da oprostí (kome je oprošteno 10 000 talanata) nije prihvatio činjenicu da mu je oprošteno do te mere da ga to nagna da ponudi samo delić takvog praštanja drugome (100 groša). On je čuo da mu je oprošteno, možda je i poverovao u to; ali to nije postala središnja odlika po kojoj je živeo i ophodio se prema drugima. Ako opraštanje treba slobodno da teče između članova porodice, onda Božje praštanje treba da bude odlika koja će upravljati našim životom, utičući na to kako se odnosimo jedni prema drugima.

Posledica toga što živimo životom osobe kojoj je oprošteno jeste da se obratimo jednoj osobi kojoj nam je najteže da oprostimo. Niko ne naglašava ovu misao bolje od Brenana Mengina: „Isus stavlja izazov pred nas da oprostimo svakom koga poznajemo... Upravo sada postoji neko ko nas je razočarao i uvredio, neko sa kim smo stalno nezadovoljni, prema kome smo nestrpljivi, na koga smo ljuti, kome nismo spremni da oprostimo i prema kome smo zajedljiviji nego što bismo se usudili da budemo prema nekom drugom. Ta osoba smo mi sami. Toliko često nam je dosta nas samih. Dosta nam je naše osrednjosti, revoltirani smo svojom nedoslednošću, dosadila nam je sopstvena jednoličnost. Nikada ne bismo sudili nekom drugom Božjem detetu upućujući mu tako oštru osudu sa kojom uništavamo sebe. Isus je rekao da volimo bližnje kao sebe. Moramo biti strpljivi, nežni i saosećajni prema sebi na isti način na koji pokušavamo da volimo svoje bližnje.“ (*The Signature of Jesus* [Colorado Springs, Colo.: Multnomah Books, 1996], str. 162). Ili kao što je Frensis Meknat dao čuvenu primedbu: „Ako vas je Gospod Isus Hristos oprašao u svojoj krvi, oprostio vam sve grehe, kako se usuđujete da ne oprostite sebi?“ (*The Signature of Jesus*, str. 101)

Prema tome, možemo biti srećniji ukoliko živimo imajući na umu slavnu istinu da nam je kroz Hrista u potpunosti oprošteno. Kada Sveti Duh utisne ovu istinu u našu dušu, moći ćemo iskreno da oprostimo jedni drugima. Ovakvo razumevanje zaista je ključno da bismo iskusili mir u svojoj porodici.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Bez obzira na sve što je rečeno u teološkom i praktičnom smislu o opraštanju u Hrišćanskoj crkvi, opraštanje, kao celina, i dalje može biti veoma teško u određenim prilikama. Skloni smo da se držimo uvreda iz prošlosti sa stisnutim pesnicama, naročito ako se to što nam je učinjeno našao nije rešilo. Razgovarajte u razredu o strategijama da nešto „pustimo“ i podsetite učenike da ljutnja nanosi štetu samo onom ko je kivan, ne i krivcu. Sledi jedna drevna parabola koja to potvrđuje.

Dva monaha (stariji i mlađi), na svom putu u manastir visoko u planinama, naišli su na ženu koja je s mukom pokušavala da pređe preko brze rečice. S obzirom da su se monasi strogo držali zakletve da ne dodiruju ženu, mlađi je pretpostavio da će samo proći kraj nje: međutim, stariji monah podigao je ženu na svoja leđa, preneo je preko rečice i spustio na drugu obalu. Mlađi monah bio je uvređen, ali je satima potiskivao svoje prigovore dok nisu stigli na vrh planine, kada je prasnuo: „Kako ste mogli da prekršite naše zavete i ponesete ženu na leđima?“ Stariji monah je odgovorio: „Istina je; preneo sam je preko rečice: ali ti si je nosio sve do vrha planine.“ Hrišćani ne treba da nose teret ljutnje ili neopraštanja. Gospod može da nosi grehe sveta; nije Mu potrebna naša pomoć.

11. BIBLIJSKA DOKTRINA - PORODICE U KOJIMA SE NEGUJE VERA

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Kultura može biti prijatelj ili neprijatelj kad je reč o hrišćanskoj veri. Porodice koje žele da ostanu verne radikalnom putu hrišćanskog učenja često će se suočiti sa kulturološkim pritiskom da naprave ustupke po pitanju merila svetosti. Međutim, nepotrebno odbacivanje trenutnih kulturoloških normi u ime religije nije znak posvećenosti, već nerazboritog žara koji može doneti sramotu našem hrišćanskom svedočenju. Nastojanje da se pažljivo uoči koje kulturološke norme su usaglašene sa hrišćanstvom a koje ne može biti izvor snažnog neslaganja među vernicima (na primer, ono što je prethodilo Jerusalimskom saboru u Delima 15). Uvo koje je spremno da sluša, ponizan stav i osetljivost na vođstvo Svetog Duha potrebni su da bismo ostali verni u biblijskom smislu i osetljivi u kulturološkom.

Dok hrišćanske porodice određuju u kojoj meri će se prilagoditi kulturi, onoliko koliko veruju da je to prikladno, mogu da budu sigurne da unutar autentičnog hrišćanstva nema mesta za umanjivanje vrednosti bilo kog čoveka, jer su svi stvoreni prema Njegovom obličju (1. Mojsijeva 1,26.27; 1. Mojsijeva 9,6). Ukoliko kultura omalovažava neku grupu na osnovu sledećih kriterijuma – pola, etničkog porekla, društvenog položaja, mentalnog ili fizičkog invaliditeta, starosnog doba, itd. – onda je opravdano i važno da se udaljimo iz te kulture i da svojim delima otkrijemo Boga koji „ne gleda ko je ko“ (Rimljanima 2,11; Dela 10,34; Galatima 2,6).

U životu porodica u Bibliji pronalazimo mnoštvo grešaka iz kojih možemo da učimo i koje treba da izbegavamo. Ove porodice bile su nadahnute, makar delimično, kulturama u kojima su živele. Od pogreške koje su učinili Avram i Agara (1. Mojsijeva 16) do prisustva idola u Jakovljevom domu (1. Mojsijeva 35), kultura je uvek vršila pritisak na Božji narod. Dok budete poučavali lekciju za ovu sedmicu, istaknite pojedinost da oni koji nisu svesni uticaja kulture u svom životu nepromišljeno joj se mogu prilagoditi.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Kultura: nalazi se svuda

Problem kulture je taj što ona predstavlja pokretačku silu u našem životu koja izmiče pomnom razmatranju. Kada na Zapadu prijatelj upita: „Hoćeš li šoljicu kafe pre posla?“, malo njih će biti iznenađeno ovim pitanjem, jer je na Zapadu kafa deo kulture. Pokušajte kolegi umesto tog pitanja da postavite sledeće: „Hoćeš li kivi i sok od jabuke posle posla?“ i posmatrajte kako se sumnjičavo smeška i pita: „Da li si ozbiljan?“ Zašto ovolika iznenađenost? Kivi i sok od jabuke isto tako spadaju u slobodan izbor kao i kafa, ali iako su mnogo zdraviji izbor, kivi i sok od jabuke nisu zauzeli svoje mesto među hranom koja je deo narodnog običaja šire Zapadne kulture, tako da će svako ko predloži nešto tako izgledati veoma čudno.

Prethodni primer je prilično bezazlen primer. Na sledećem sastanku odbora pokrenite pitanje da li u crkvama treba da se koriste starije himne ili savremenije pesme hvale i pripremite se za kulturološki

okršaj. Prilike postaju još složenije kada muzika iz drugih kultura dolazi u potpuno drugačije područje, stvarajući međukulturološku napetost. Kada se sve ovo izmeša, uočavamo da kultura vrši sveopšti uticaj. Ponekad će ljudi pomisliti da su teološki pronicljivi u kritikovanju ili potvrđivanju crkvene prakse, ali zapravo su pokoreni od strane dominante kulture ili potkulture čiji su deo. Biti svestan ovakvih kretanja je korisno u čitavom spektru crkvenih gledišta. Konzervativna strana treba da bude obazriva da „ne čini svetima“ nepotrebne odlike svoga verovanja i prakse u naporu da se zaštiti od vladajuće kulture. Liberalna strana treba da bude oprezna da „ne izostavlja ono što je sveto“ u pokušaju da se maksimalno prilagodi vladajućoj kulturi.

Kultura: Primeri

Pošto je Hrišćanska adventistička crkva raširena širom planete, kulturološki uticaji na Crkvu su brojni i raznoliki. Porodice u crkvama širom sveta treba da procene svoje kulturološko okruženje i zapitaju se kako na najbolji način mogu da se odupru svojoj kulturi, ili da je iskoriste u cilju širenja Božjeg carstva. U lekciji se navode određeni primeri o tome kako je kultura uticala na porodice u Bibliji. Iako su primeri negativni, poučno je da razmotrimo kako je Bog ostvario svoju volju uprkos kulturološkim preprekama.

Avram, Sara i Agara

Izveštaj o tome kako su Avram i Sara, očajni što nemaju naslednika, iskoristili sluškinju Agaru kao rešenje Sarine neplodnosti (1. Mojsijeva 16,2) dobro nam je poznat. Iako bi ponavljanje ovog njihovog „rešenja“ u današnjem svetu u većini slučajeva bilo odbačeno, surogatstvo je danas poznata opcija onima koji bi želeli da postanu roditelji. Kulturološka praksa surogatstva se zadržala, mada se zahvaljujući medicinskoj intervenciji metod promenio. Kulturološki kontinuitet pomaže nam da se bolje poistovetimo sa izveštajem o Sarinim teškoćama.

Božje obećanje dato Avramu glasilo je da će dobiti naslednika koji će „izaći od njega“ (nasuprot Elijezeru, 1. Mojsijeva 15,4). Na drevnom Bliskom Istoku bilo je kulturološki prihvatljivo da supruga ponudi drugoj ženi da rodi decu u njeno ime, pa je to stoga uvek bila moguća opcija. Ovaj predlog omogućio je Avramu i Sari da pođu kulturološkom prečicom da bi ispunili Božje obećanje. Umesto toga, ovaj postupak, iako kulturološki prihvatljiv, umešao se u Božje planove i izazvao nepotrebnu patnju i nevolje svim učesnicima. Bog je na kraju rođenjem Isaka izvršio svoju volju (uprkos Avramovoj i Sarinjoj greški) i, pored toga, pobrinuo se za proteranu Agaru i Ismaila. Na osnovu narativa se čini da ni Sara ni Avram nisu tražili savet od Boga u vezi sa njihovim planom da ispune Njegovo obećanje; i plaćali su zbog toga godinama (možda i ceo život).

Jedno načelo možemo izvesti iz ovog izveštaja: kada pokušavamo da sarađujemo sa Bogom u ostvarenju Njegovih planova, oslanjanje na određenu praksu samo zato što je kulturološki dozvoljena može da donese više štete nego koristi. Razmišljanje uz molitvu i doza realnosti mogli su sprečiti potpunu propast (mirni poligamni brakovi u Pismu su retki. Ova pojedinost nam govori da Pismo tačno prikazuje istoriju i kulturu tog vremena).

Vekovima kasnije, Izrailjevo tvrdoglavo insistiranje da dobije cara koji će njim vladati služi kao primer kulturološkog prilagođavanja koje ima pogubne posledice za sudbinu čitavog naroda. Narod je izjavio: „Zato postavi nam cara da nam sudi, kao što je u svijeh naroda.“ (1. Samuilova 8,5) Bog je znao da je ovakva odluka otvoreno odbacivanje Njega kao njihovog cara (1. Samuilova 8,7), naročito što ponuđeni razlog nije bio ništa bolji od „da budemo kao i svi ostali“. Ova želja da dobiju cara je

kulturološko prilagođavanje u najgorem obliku. Svako ko je čitao izveštaj o izrailjskim i Judinim carevima zna da se njihova želja da dobiju cara najvećim delom završila propašću. Međutim, vredno je spomenuti dve važne pojedinosti: 1) Bog im je dozvolio da ostvare ovo kulturološko prilagođavanje, birajući čak njihovog prvog cara; 2) Bog je delovao unutar okvira pogrešne odluke Izrailja, čak do te mere da je u monarhiju utkao mesijanska proročanstva. Kakav Bog! Postavljanje cara nad Izrailjem nije bila Božja savršena volja. Čitava istorija Božjeg naroda mogla je biti u velikoj meri drugačija da su odlučili da ostanu jedini narod na svetu bez vidljivog vođe. Međutim, Bog je u stanju da pokrene plan B ili C ili D, bez obzira na naše izbore. On ne odustaje lako od svog naroda.

Kada Crkva ili njene porodice čine pogrešna kulturološka prilagođavanja, čak i ona koja imaju dugoročne posledice, čini se da je Bog dovoljno velik da deluje oko naših pogrešnih odluka i kroz njih. Niti nas On drži u stanju stalnog odbacivanja ili gneva. Prirodna posledica naših pogrešno donetih odluka može ponekad biti dovoljna kazna, kao u slučaju izrailjske monarhije (1. Samuilova 8,9-19; na primer, car će uzimati vašu zemlju, stoku, useve i decu). Bilo bi pogubno iskoristiti ovu stranu Božje milosti kao slobodu da se jednostavno prepustimo toku kulture. Božja dobrota i strpljenje u ovome treba da nas „povedu... u pokajanje“, ne u dalji greh (Rimljanima 2,4.5). Božji narod se često sapliće u nastojanju da u svojoj kulturi živi u skladu sa svojom verom. Ipak, Bog tačno zna kako da savršeno spoji svoje carstvo sa svakim kulturološkim kontekstom. Kada sarađujemo sa Njim, On ne samo da nas vodi svojom Rečju i Duhom, već može i da nadoknadi naše greške.

Kultura: pretnja

Teško je izabrati koje kulturološke pravce, neprijateljski raspoložene prema Jevanđelju, treba spomenuti zbog raznolikih kultura kojima pripadaju oni kojima su ove lekcije namenjene. Biranje jednog pravca zapostaviće deset. Međutim, Zapadna sekularizacija je pojava koji širi svoj uticaj izvan svojih granica. Sledi navod govora Grešema Mahena održanog na otvaranju 101. zasedanja Teološkog fakulteta Princeton. Bavi se kulturološkom sekularizacijom koja snižava hrišćansku poruku na nivo bajke. Dovoljno je širok u svom opsegu, pa se može primeniti na bilo koji kulturološki milje štetan po hrišćanstvo. Govor je održan 1912. godine:

„Lažne ideje su najveće prepreke za primanje Jevanđelja. Možemo propovedati sa svim žarom jednog reformatora, a opet da uspemo da osvojimo samo tu i tamo ponekog pojedinca, ako dozvolimo da cela kolektivna misao naroda ili sveta bude kontrolisana idejama koje, neodoljivom silom logike, sprečavaju da se hrišćanstvo smatra ničim više od bezopasne zablude. U takvim okolnostima ono što Bog želi da uradimo jeste da uništimo prepreku u korenu.“ („Christianity and Culture“, *The Princeton Theological Review*, 11. sveska, br. 1 (1913), str. 7)

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Slede vežbe i misaoni eksperimenti koji mogu podstaći subotnoškolski razred da razmišlja o kulturi, hrišćanstvu i porodici.

1. „Kulturološki relativizam“ je koristan model u nastojanju da shvatimo različite kulture iz njihove perspektive. Međutim, problem se javlja ako se sve kulturološke prakse smatraju zaštićenima od moralnog suda. Kakav odgovor bi neko modao da pruži u vezi sa tim da moralni sud o kulturološkoj praksi ima određenu objektivnu validnost?

2. Koji kulturološki pravci upravo sada vladaju u vašoj zajednici koji deluju protiv Jevanđelja? Da li ima onih koji deluju u prilog Jevanđelju? Ako ih ima, koji pravci su u pitanju?
3. Setite se Isusovih priča koje opisuju „carstvo Božje“ i upotrebite ih kao merilo za idealnu kulturu. Kako biste preuredili kulturu u kojoj živite da više liči na nebesku?
4. Pitajte članove razreda o praksama među vernicima njihove crkve koje ih zabrinjavaju ili koje pred njihovu veru stavljaju izazov. Zapišite te prakse na tabli. Zatim pitajte da li postoje jasne biblijske zapovesti u vezi sa nekom od njih na listi. Ako nema, pokrenite pitanje da li su ove prakse možda više kulturološke nego biblijske.

12. BIBLIJSKA DOKTRINA - ŠTA SU VIDELI U VAŠEM DOMU?

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Svi smo čuli o tom tajanstvenom „tihom svedoku“ koga mi kao hrišćani treba da predstavljamo kuda god pođemo. Ljudi se ređaju i pitaju nas: „Šta to imate što je drugačije? I ja želim to da imam.“ Tada im govorimo o Isusu, i obraćenja uskoro slede. Nema sumnje, svedočanstva potvrđuju da su ovakvi događaji mogući, ali uglavnom, ako smo iskreni, ovakav scenario je neka vrsta hrišćanske urbane legende zbog koje mnogi adventisti godinama čekaju da dožive takav susret. U međuvremenu, krivica se uvlači dok se neko pita zašto njegovo ili njeno „ticho svedočanstvo“ nije dovoljno glasno da privuče pažnju.

Međutim, postoji jedno mesto na kome se čini da uspešnost „tihog svedočenja“ ima najveću silu da navede svet da priljubi nos uz izlog iz radoznalosti i divljenja – to mesto je hrišćanska porodica. Hrišćanska porodica koja je u potpunosti odbacila današnji model dva prezaposlena roditelja pod stresom, sa zanemarenom, nedisciplinovanom, prenadraženom decom, izdvajaje se poput neonskog znaka noću. Roditelji među kojima vlada sklad, deca koja su vesela i poslušna, vedra atmosfera ispunjena radošću i zadovoljstvom – sve je moguće zahvaljujući Božjim načelima i prisustvu – imaju uticaj na današnji svet sa kojim se teško mogu uskladiti.

Pošto su porodice jedinice prožete odnosima, Hristos može da širi svoju svetlost kroz njih stvarajući jedinstveno svedočanstvo. Autori lekcije prepoznaju ovaj potencijal i podržavaju prioritet usredsređivanja na porodicu kao na prvo misionisko polje. Osvrću se na pojmove *uzor* i *ugledanje* kao na metode uticaja unutar i izvan porodice. Konačno, razmatraju gostoljubivost kao uticajnu vezu između hrišćanske porodice i sveta.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Pismo

„I reče im (čoveku i ženi) Bog: Rađajte se i množite se, i napunite Zemlju, i vladajte njom.“ (1. Mojsijeva 1,28)

Brzi kviz: Da li je prethodni stih izgovoren pre ili posle pada? Pošto je tekst zabeležen u 1. Mojsijevoj 1,28, izgovoren je pre pada. Značaj ove činjenice u vezi sa vremenom jeste taj što je Božja zamisao o porodici nastala u Edemskom vrtu. Iako Edemski vrt više nije dom, kada učestvujemo u porodici, povezujemo se sa edemskom institucijom koja nas poziva da se vratimo u raj. Porodica i dalje čuva odjeke edemske slave. Ovi odjeci odjekuju Božjim carstvom, i glasnici su novog Edemskog vrta slavnijeg od prvog (Otkrivenje 21,1; Otkrivenje 22,2). Ova sila jedan je od razloga zašto pobožne porodice mogu imati skoro tajanstveni uticaj na nevernike. To može biti njihov jedini letimičan uvid u nebo.

„I stvori Bog čovjeka po obličju svojem, po obličju Božijemu stvori ga; muško i žensko stvori ih.“ (1. Mojsijeva 1,27)

Muškarac i žena zajedno, povezani u porodičnu zajednicu, mogu na osnovu dimenzije odnosa da prikažu kakav je Bog. Prema tome, najvažnije od svega je da porodice svoju porodicu učine prioritetom. Porodice nose Božje obličje. Ova odlika ispunjava ih svetom i neprocenjivom vrednošću. Nijedan crkveni program ili neka druga odgovornost izvan porodice ne treba da utiče na lično zalaganje potrebno da se održi zdrava i srećna porodica. Koliko smo izveštaja čuli od odraslih koji su posvetili sve svoje vreme crkvenom radu, a pritom su u svetu izgubili svoju decu, koja svedoče o tome da su bila zanemarena?

Međutim, neko može da kaže da je porodična žrtva neophodna radi evanđeoskog rada i spasavanja duša. Da bismo ovu iluziju zauvek prekinuli, obratite pažnju na sledeći izveštaj. Li Venden govori o razgovoru koji je pre nekoliko godina vodio sa crkvenim vođom, u to vreme pomoćnikom predsednika Severoameričke divizije Hrišćanske adventističke crkve.

„Razgovarali smo o opsežnoj anketi sprovedenoj u Severoameričkoj diviziji, zbog čijih smo se rezultata osećali kao da nas je vetar oborio. Možda je najzapašujuće saznanje bilo sledeće: da je od osnivanja Crkve jedini rast vernika u Severnoameričkoj diviziji bio biološki, i da smo zadržali samo 80 posto naše omladine, broj vernika bi u vreme razgovora premašivao 8 miliona“ (preuzeto iz lične prepiske sa Li Vendenom). S obzirom da trenutni broj vernika u Severnoameričkoj diviziji iznosi 1,24 miliona kao i 2017, možete zapaziti koliko je to zapanjujuća statistika. Danas bi rast broja vernika u Severnoameričkoj diviziji iznosio više od 600 procenata.

Ukratko, s obzirom da je ljubav i suštinska definicija Boga (1. Jovanova 4,8) i izraz koji upućuje na odnose, razumljivo je zašto ljudi u odnosima imaju prednost da prikažu Božje obličje. Porodica koja je nastala pre greha, prema tome, mogla je da posluži kao mikrokosmos raja iz prošlosti. Pored toga, kada se Božje namere učine najvišom vrednošću u porodičnom životu, to u ovom svetu može postati uticaj koji spasava duše. Porodičan život nepogrešivo je vredan u tom pogledu. Međutim, kako svet može doći u dodir sa ovim mini prikazima neba na Zemlji? Odgovor: zahvaljujući gostoljubivosti.

Gostoljubivost

Šta je gostoljubivost? Rečnici će reći da je prijateljsko primanje gostiju ili stranaca. Pružiti gostima hranu, odmor i zajedništvo sigurno je vrлина koja se praktikuje svuda, pa ne bi trebalo da bude drugačije ni među hrišćanima. Međutim, mi hrišćani gajimo stalnu brigu za ljudske duše, kao i za njihove fizičke potrebe. Ovakvo staranje dodaće određeni stepen značenju gostoljubivosti i njenom praktikovanju u hrišćanskom kontekstu.

Prvo, postavlja se pitanje: „Koji gosti ili stranci treba da budu prijateljski primljeni“? Ovo pitanje podseća nas na pitanje koje je Isus postavio: „Ko je moj bližnji?“ (Luka 10,29) Korisno je da povežemo ova dva pitanja jer je Isusov odgovor u priči o dobrom Samarjaninu prikladno tumačenje o gostoljubivosti, mada teško za prihvatiti. Odgovor se sastoji u tome što Isus okreće pitanje. On menja pitanje iz „Kakvu osobu biste primili?“ u „Kakva osoba ćete biti?“ Pored biblijskih stihova i prethodne polazne tačke koju je Isus postavio, u odeljku od četvrtka u ovoj lekciji je zabeleženo: „Korišćenje doma za službu može da se kreće od jednostavnog pozivanja suseda na obrok do radikalne gostoljubivosti ustupanja sobe žrtvi nasilja.“

Zakhej je upravo takav slučaj – lopov „sa belim okovratnikom“ kome Isus (poznati prorok i učitelj) neočekivano ukazuje čast kada dolazi u njegov dom na ručak (Luka 19,5). I šta sledi? Promena, obnovljenje i „spasenje“ (Luka 19,8.9) – bez propovedi, proučavanja Biblije, samo gest gostoljubivosti. (Zapazite: ovaj primer je vrsta obrnute gostoljubivosti, zato što je Isus sam sebe pozvao u Zakhejev dom; ali načelo ostaje, jer je Isus pokazao naklonost prema čoveku koga je društvo smatralo društvenim izgnanikom.)

Kada gostoljubivost postane izraz Božje blagodati prema odbačenima, to znači da je preinačena iz uobičajene kulturološke prakse (na primer: „Ne čine li tako i neznabošci?, Matej 5,47) u trenutak od večnog značaja. Kao što naslov lekcije za ovu sedmicu glasi: „Šta su videli u vašem domu?“ Ništa, ako nismo nikoga pozvali. Ali, ako jesmo, sam poziv može biti poput Božjeg milostivog poziva upućenog svima, bez obzira na njihovo prošlo ili sadašnje stanje. Ukoliko u domu zapaze živu, nebesku ljubav koja se u Hristovo ime širi u porodici, to može biti dovoljno da u njima nastane glad prema novom životu i novom svetu koja se ne može utoliti.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Mnoga društva pridaju veliku važnost obrazovanju, karijeri, većoj mobilnosti, položaju, bogatstvu, možda čak i društvenom radu. Negovanje zdravih porodica retko je pri vrhu liste prioriteta. Skoro da nikada nismo čuli da je ijedan od najviših prioriteta žrtvovan radi kvalitetnijeg vremena sa porodicom. Kao rezultat, dom može da izgleda dobro spolja, ali ne virite previše unutra, u porodici može da vlada velika zbrka. Ovakvo stanje treba izbeći. Većan život dece i bračnih drugova su u pitanju, da ne spominjemo članove zajednice u našem okruženju koji posmatraju i razgovaraju o porodicama koje vide. Slede pitanja kojima možete započeti diskusiju o tome kako porodicu učiniti prioritetom radi Božjeg carstva (i svačije sreće).

1. Na kraju odeljka od četvrtka u 2. lekciji, postavljeno je značajno pitanje: „Koliko je ljudi na kraju svog života pozelelo da su više vremena proveli u kancelariji, a manje sa svojom porodicom?“ Šta možete učiniti upravo sada da izbegnete da ovakve okolnosti postanu žalosno svedočanstvo (kancelarija naspram porodice) u godinama kada budete u penziji?
2. Radikalna gostoljubivost može da obuhvata zabrinutost za sigurnost porodice. Kakvu vrstu pripreme možete izvršiti u takvoj situaciji?
3. I mesna crkva može pokazati gostoljubivost, kao i dom. Kako crkva može postati poznata u svojoj zajednici po gostoljubivosti?

13. BIBLIJSKA DOKTRINA - OBRAĆANJE SRCA U POSLEDNJE VREME

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Bilo da čitamo zavetne kletve u Tori (5. Mojsijeva 28) ili oštre ukore proroka (Od Isaije do Malahije), javlja se određeni obrazac. Glasi otprilike ovako:

- a. Ja, Bog, spasao sam vas i dobro se starao o vama.
- b. Vi ste Me odbacili.
- c. Strašno pustošenje će nastupiti nakon vaše pobune.
- d. Na kraju, oprostiću vam, spasiću vas i obnoviti.

Deo pod C je ponekad toliko mračan i slikovit (5. Mojsijeva 28; Jezekilj 23) da bismo zastali pre nego što ga upotrebimo za porodično bogoslužje. Međutim, ako nastavimo da okrećemo stranice, uočićemo tračak nade – nade da će se proroci vratiti (Malahija 4,5), da će se srca obratiti (Malahija 4,6) i da će Bog sve obnoviti.

Možemo li primeniti ovu nadu na porodice koje se raspadaju, supružnike koji ne veruju ili decu koja svetlu daju šansu? Lekcija za ovu sedmicu ohrabruje nas da učinimo upravo to. Božje obnavljanje ove u greh pale planete je neopozivo obećanje. Mi ne možemo primeniti ovo obećanje tako da se potkopava slobodna volja. Međutim, ako iko može da ubedi srce, Božji Duh može. U tu nadu ulažemo svoje poverenje.

Ilijino iskustvo svedoči da se Bog veoma trudi da povрати vernost svoga naroda. Suša, podizanje udovičinog preminulog sina i suočavanje sa Valom, bogom protivničkog naroda, pokazuju da Bog ne odustaje lako od Izrailja (1. O carevima 17,1.22; 1. O carevima 18,19).

Možete li zamisliti porodični razgovor za večerom te noći kada je Izrailj video kako oganj silazi sa neba? Kada Bog pogleda Izrailj, ono što On zapravo vidi su pripadnici naroda i njihove porodice. Iz tog ugla gledano, svi Božji pokušaji da vrati Izrailj Sebi jeste pokušaj da dosegne porodicu.

Jovan Krstitelj je novozavetni Ilija (Matej 11,13.14). On ima Isusovu potvrdu da je više od proroka i da se ne može uporediti ni sa jednim „između rođenijeh od žena“ (Matej 11,11). Njegova poruka i život treba da budu predmet naše pažnje, naročito u vezi sa ohrabrenjem drugih (a možda i sebe) da se vrate Gospodu.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Pismo

Život i reči Jovana Krstitelja pružaju bogat materijal za nekoliko novih lekcija o temi vraćanja Gospodu koja se može upotrebiti u različitim kontekstima, uključujući i porodicu. Sledeći tekstovi i komentari služe kao polazna tačka za vas, kao učitelja, za dalje proučavanje ili diskusiju u razredu.

„Pokajte se, jer se približi Carstvo nebesko.“ (Matej 3,2)

Ovaj Jovanov nalog identičan je rečima koje je Isus izgovorio u toku svoje službe (Matej 4,17). Zapovedanje ljudima da se pokaju danas može izgledati netaktično, ali važno je da ne zaboravimo da je Jovan bio relativno uspešan. Ljudi su se krstavali i „ispovedali grehe“ (Matej 3,6). Šta je dalo takav podsticaj ovoj poruci? Bila je to činjenica da je nešto veliko bilo odmah iza ugla – Božje carstvo. Konačno ostvarenje Božjeg carstva u istoriji predstavljalo je vrhunac zaveta, kao i nadu i san svakog Jevrejina. „Dolazak Božjeg carstva je ono što čekamo čitav svoj život, generacijama!“ govorili su ljudi. Jovan i Isus bodrili su iščekivanje Božjeg carstva i nadu izrailjskog naroda (Luka 11,20; Luka 17,2). Njihova poruka, velikim delom, odnosi se i na nas danas. Promenu koju je Isus započeo i carstvo koje je ustanovio i dalje je u punom zamahu. Sveti Duh se izlio, dostupan je i menja srca sada kao što je činio u novozavetno vreme. Dovođenje Hristovog carstva prilikom Njegovog drugog dolaska se bliži. *Šta čekate?*, neko može da upita.

„Porodi aspidini! Ko kaza vama da bježite od gnjeva koji ide?“ (Matej 3,7)

Očigledno da nalog o pokajanju farisejima i sadukejima nije bio dovoljno snažan (Matej 3,7). Obično kada razmišljamo o „obraćanju srca“ Gospodu kod članova porodice ili prijatelja, mi mislimo na one koji nisu zainteresovani za Boga ili one koji otvoreno napuštaju svaku sličnost sa hrišćanskom etikom. Međutim, šta je sa srcem vernika koji idu u crkvu, srcem koje je postalo hladno i kritički nastrojeno? Ko ih upozorava da su u opasnosti? Odgovor obično glasi. „Niko.“ Fariseji i sadukeji su verske vođe svoga vremena, koji su, zajedno sa ostalima na uzvišenim položajima, upućivali kritike drugima, ali nisu trpeli da ih primaju. Jovan je od njih tražio više od usmenog pokajanja. Reči su jeftine; ti ljudi bili su majstori verske rečitosti. Ono što je Jovan tražio od njih pomalo je nejasno u starijim prevodima: „Rodite, dakle, rod dostojan pokajanja.“ (Matej 3,8) Šta to tačno znači? To znači da moramo ostaviti upotrebu verskih žargona i umesto toga činiti dela (rodove) koja su dostojna pokajanja, koja svedoče da smo se pokajali i koja dokazuju da smo se pokajali, promenili i obratili Bogu. Naše reči, verovanja i ljubav se potvrđuju delima. Ovo spoljašnje pokazivanje unutrašnjeg obraćenja je test koji licemeri, ukoliko se ne promene, ne mogu proći.

„Jer Jovan dođe, koji ni jede ni pije, a oni kažu: đavo je u njemu. Dođe Sin Čovječij, koji i jede i pije, a oni kažu: Gle čovjeka izjelice i pijanicem druga carinicima i grješnicima.“ (Matej 11,18.19)

Mesne crkve, i politika i neprikladne grupe koje zapažamo u njima, mogu stati na put vernikovim iskrenim naporima da ohrabre prijatelje ili voljenu osobu da se vrati Isusu. Koliko puta je bilo rečeno: „Kako mogu pozvati nekoga u crkvu kada se u njoj svašta događa?“ Sigurno je da u našoj crkvi postoji spektar verovanja i praksi koje mogu izazvati napetost. Međutim, činjenica da su Isus i Jovan bili ukoreni što su se pojavili na suprotnim krajevima spektra treba da pruži određenu sliku. Zbog Jovanovog strogog načina života smatralo se da je ispunjen demonima. Isus, koji je voleo da ostvaruje zajednicu sa ljudima, okarakterisan je kao izjelica. Pa ipak, Isus Mesija i Njegov proročki preteča Jovan bili su na istoj strani. Vladao je duboki sklad među njima, osnažen dubokom posvećenošću Bogu i širenjem vesti o Njegovom carstvu.

Ovaj sklad je ohrabrujuća vest za one koji se vraćaju Gospodu i ponovo počinju da idu u crkvu. To znači da dva različita „tabora“ unutar određene crkve, iako se veoma razlikuju, nastoje da ugode istom Bogu. To znači da Bog prihvata njihovo obožavanje, iako nesavršeno. Takođe znači da ne moramo da utvrdimo koji tabor je „ispravan“, a zatim da se osetimo u obavezi da mu se pridružimo. Nikada ne možete pogrešiti kad se pridružujete Isusovoj strani – sve kušajući i dobro držeći (1. Solunjanima 5,20). Ovakvo gledište ne podrazumeva da su sve grupe podjednako ispravne u onome

čega se drže: ali treba da podseti vernike koji se vraćaju da frakcije unutar crkve nemaju vlast da određuju crkveno iskustvo pojedinaca. Uvek potražite treću opciju između dve krajnosti, i ne zaboravite mudre reči G.K. Čestertona:

„Čitav savremen svet podelio se na konzervativnu i progresivnu struju. Posao progresivne struje jeste da nastavi da čini greške. Posao konzervativne struje je da spreči da se greške isprave.“ (*Illustrated London News*, 19. april 1924, preuzeto sa www.christiantoday.com/article/the.wit.and.wisdom.of.gk.chesterton
.10.quotes.to.make.you.think/54937.htm.)

I Jovan i Isus vodili su način života na koji su drugi upirali prstom da bi diskreditovali njihov odnos sa Bogom. Podsetite one koji se vraćaju Gospodu da ako su ljudi u Isusovo vreme učinili to Božjem Sinu i najvećem „između rođenijeh od žena“, ljudi današnjeg vremena mogu njima to, takođe, učiniti. Ohrabrite se i smatrajte prednošću da hodate u cipelama tih ljudi.

„Onaj treba da raste, a ja da se umanjujem.“ (Jovan 3,30)

Jovan Krstitelj bio je prvi prorok koji je 400 godina posle Malahije podigao svoj glas. Preko njega je ispunjeno proročanstvo o povratku Ilije. Jovan je imao učenike koji su ga zvali učiteljem. Primio je najveću potvrdu od Mesije lično. Njegova slava bila je stvarna i raširena u celom Jerusalimu. Međutim, njegov uticaj i omiljenost doživeli su pad u odnosu na naglu slavu mlađeg rođaka. Njegov odgovor na to je glasio: „Ova, dakle, radost moja ispuni se.“ (Jovan 3,29) Ako postoji osobina Jovanovog karaktera na koju se vredi ugledati, onda je to poniznost. Vraćanje Gospodu, možda i crkvi kojoj smo nekada pripadali, može biti iskustvo poniznosti: ali poniznost je lepo iskustvo. Ukoliko se prihvati na putu prema Hristu, putovanje će postati još draže.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Josif je pozvao „izgubljene ovce“ da se vrate u crkvu, a zatim je posmatrao kako stoje ogorčeno i hladno dok ih nasmešeni vernici i stari prijatelji pozdravljaju dobrodošlicom. Kasnije ih je upitao kako im se sve čini, a oni su odgovorili: „Niko nije bio ljubazan prema nama. Samo su gledali u nas. Verovatno su nas osuđivali.“ Ono što se zapravo dogodilo jeste da su na sve projektovali svoja osećanja gorčine i gneva, dok su vernici činili sve što je u njihovoj moći da pokažu ljubaznost. Međutim, popuštanje ovakvom stavu omogućilo im je da odu iz crkve i od Boga osećajući se opravdano jer „vernici smatraju da su bolji od drugih“.

Oh, koliko je poniznost Jovana Krstitelja bila potrebna u ovom slučaju: čoveka koji je posmatrao kako njegovi učenici i uticaj prelaze kod drugoga; čoveka čija najveća radost nije bila da mu se drugi dive, već da uzdigne Gospoda. Crkva je mesto bogoslužjenja, mesto na kome pevamo Bogu, molimo se, proučavamo o Bogu i posvećujemo Mu svoj život. Ako idemo u crkvu, ali zanemarujemo svrhu svog odlaska tamo – ako zanemarujemo Boga – onda će naš ranjeni ego doći do izražaja.

1. Ispričajte prethodnu priču u svom razredu. Kakvu pripremu treba izvršiti i kakva se priprema može izvršiti pre nego što pozovemo „izgubljene ovce“ da prođu kroz crkvena vrata?

2. Zamolite razred da podele svedočanstva o tome zašto se neko vratio u crkvu. Kakvi obrasci se javljaju, ako ih uopšte ima? Čemu nas mogu naučiti? Kako nam mogu pomoći da postanemo uspešniji u svojim naporima da vratimo i zadržimo vernike?